

Hindringer for befolkningens adgang til kysten

– Feltundersøgelse 2019

Frank Søndergaard Jensen, Anton Stahl Olafsson, Ole Hjorth Caspersen og Søren Præstholt

IGN Rapport
Marts 2020

Titel

Hindringer for befolkningens adgang til kysten
– Feltundersøgelse 2019

Forfattere

Frank Søndergaard Jensen, Anton Stahl Olafsson,
Ole Hjorth Caspersen og Søren Præstholm

Bedes citeret

Jensen, F.S., Olafsson, A.S., Caspersen, O.H. & Præstholm, S. (2020):
Hindringer for befolkningens adgang til kysten – Feltundersøgelse
2019. IGN Rapport, marts 2020. Institut for Geovidenskab og
Naturforvaltning, Københavns Universitet, Frederiksberg. 66 s. ill.

Udgiver

Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning
Københavns Universitet
Rolighedsvej 23
1958 Frederiksberg C
ign@ign.ku.dk
www.ign.ku.dk

Ansvarshavende redaktør

Claus Beier

ISBN

978-87-7903-830-1 (web)

Omslag layout

Jette Alsing Larsen

Fotos

Frank Søndergaard Jensen

Publicering

Rapporten er publiceret på www.ign.ku.dk

Gengivelse er tilladt med tydelig kildeangivelse

Skriftlig tilladelse kræves, hvis man vil bruge instituttets navn og/eller
dele af denne rapport i sammenhæng med salg og reklame

Støttet med udlodningsmidler til friluftslivet ved Friluftsrådet

Støttet med udlodningsmidler til friluftsliv

Forord

Denne rapport er udarbejdet som en del af undersøgelsen *Barrierer for offentlighedens adgang til naturen*, der blev udbudt i åben konkurrence af Friluftsrådet i 2018, og støttet med udlodningsmidler til friluftslivet. Det samlede projekts primære mål har været at afdække karakteren og omfanget af befolkningens såkaldte "rettighedstab" vedrørende adgang til kyst/strand, skov og det åbne land. Projektet er gennemført som et samarbejdsprojekt mellem Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning (IGN) og Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi (IFRO), Københavns Universitet.

Rapporten har fokus på at afdække det konkrete omfang af barrierer for adgang til og langs *kysten* – forstået som fund af skilte, fysiske menneskeskabte og naturlige forhindringer samt kystsikringsanlæg og større trafik anlæg mm. i det danske kystlandskab.¹ Arbejdet er gennemført som en feltundersøgelse i udvalgte case-områder fordelt over hele landet. Kategoriseringen af de lokaliserede barrierer følger så vidt muligt samme opdeling og betegnelse som de mere juridisk orienterede af-rapporteringer fra projektet² (v. IFRO).

Der har ikke været tilknyttet en styre- eller følgegruppe til projektet. Friluftsrådet har alene bidraget med udlodningsmidler til finansiering af projektet. Projektets persondatabehandling er anmeldt til Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet, og godkendt pr. 19.12.2018 (J. nr. 514-0075/18-5000). Spørgsmål om detaljeringsgraden af præsentation/videregivelse af projektets registreringer i forhold til databeskyttelsesforordningen (GDPR) har været til yderligere udtalelse hos universitetets databeskyttelsesrådgiver (J. nr. 0050036/18-7000).

---

¹ For resultater for det danske landskab som helhed henvises der til: Jensen et al. 2020: Hindringer for befolkningens adgang til naturen – Feltundersøgelse 2019. IGN Rapport, marts 2020, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. 59 s.

² Baaner, L. & Anker, H.T. 2019a: Indskrænkning af befolkningens adgang til naturen: Regler og retlige rammer. IFRO Rapport 286, Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet. 20 s.

Baaner, L. & Anker, H.T. 2019b: Indskrænkning af befolkningens adgang til naturen: Afgørelser og domme. IFRO Rapport 288, Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet. 25 s.

Feltregistreringerne er foretaget af studerende i samarbejde med, og under supervision af, forfatterne af denne rapport. Rapporten er udelukkende udarbejdet af forfatterne, der alene har ansvaret for tekst og indhold. Der har naturligt været en løbende dialog med vores projektsamarbejdspartnere på IFRO om nærværende delprojektet, herunder kategoriseringen af de fundne skiltetyper og vurderingen af kystsikringsanlægs betydning for færdselsmulighederne. Lektor Lasse Baaner og professor Helle Tegner Anker, IFRO har haft rapporten til gennemsyn, og der er foretaget intern kvalitetssikring ved sektionsleder Henrik Vejre, IGN.

Indholdsfortegnelse

FORORD	3
INDLEDNING	7
Sondringen mellem lovlige og ulovlige barrierer	8
METODE	10
Barrierer	10
Valg af undersøgelsesområder	11
Fase 1: Valg af kommuner.....	11
Fase 2: Valg af konkrete undersøgelsesområder	12
Repræsentativitet af de undersøgte områder.....	16
Feltarbejdets udførelse.....	17
Registreringernes usikkerhed og datakontrol	19
RESULTATER	21
Begrænsende skilte	22
Forbudsskilte.....	24
Skræmmeskilte	26
Menneskeskabte fysiske forhindringer	27
Naturlige fysiske forhindringer	29
Kystsikrings- og større trafik anlæg	31
Samlet barriere-oversigt.....	33
Barriere-resultaternes sammenhæng med kyst- og areal typer	33
SAMMENFATNING OG DISKUSSION	38
EFTERSKRIFT	43

REFERENCER	44
BILAG	45
Bilag A: Udvalgelse af kommuner til feltundersøgelse	46
Bilag B: Registreringsværktøjets opbygning	50
Bilag C: Feltinstruks for registrering af barrierer for offentlighedens adgang til naturen samt Brev til evt. uddeling ved møde med lodsejere	57
Bilag D: Yderligere skilte-registreringer – Anvisningsskilte og Ikke-kategoriserede skilte	63
Anvisningsskilte	63
Ikke-kategoriserede skilte	65

Indledning

Hvert år dukker der et antal mere eller mindre spektakulære sager op i medierne om forskellige hindringer af den offentlige adgang til de danske kyster. Det er imidlertid vanskeligt at danne sig et overblik over denne problematiks reelle omfang og karakter, samt ikke mindst at fastslå, hvorvidt der er tale om lovlige eller ulovlige hindringer.

Naturbeskyttelsesloven¹, med tilhørende adgangsbekendtgørelse², mark- og vejfredsloven³ samt klitfredningsbekendtgørelsen⁴ udstikker de grundlæggende rammer for offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig ved kysten, samt lodsejeres muligheder for at *begrænse* denne. Denne rapport har fokus på at afdække, hvordan disse muligheder for at begrænse færdsel og aktiviteter udmøntes konkret i kystlandskabet. En sådan viden findes ikke umiddelbart tilgængelig for nærværende, og det er forfatterne bekendt første gang, at der gennemføres en systematisk landsdækkende undersøgelse heraf. Det sker via en feltundersøgelse der belyser typerne og omfanget af begrænsninger – barrierer – for adgang til og langs kysten, forstået som fund af skilte, fysiske menneskeskabte og naturlige forhindringer samt kystsikringsanlæg og større trafikanlæg o.lign. i det danske kystlandskab. Hovedfokus for undersøgelsen er selve kystlinjen og dens nærmeste opland med tilhørende adgangsveje.

Barrierer ansues i dette projekt som både lovlige, retlige begrænsninger og lovlige såvel som ulovlige fysiske anlæg eller installationer, der, hvis ikke de havde været der, ville øge offentlighedens færdselsmuligheder til og langs kysten. En lovlig, retlig barriere for offentlighedens færdsel omfatter f.eks. et adgangsforbud i medfør af naturbeskyttelseslovens § 27 eller en fredningskendelse. I praksis vil en retlig barriere ofte være udmøntet fysisk i form af skilte, hegn eller lignende.

---

¹ Naturbeskyttelsesloven. Bekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019 af lov om naturbeskyttelse.

² Adgangsbekendtgørelsen. Bekendtgørelse nr. 852 af 27. juni 2016 om offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen.

³ Mark- og vejfredsloven. Bekendtgørelse nr. 1847 af 14. december 2015 af lov om mark- og vejfred.

⁴ Klitfredningsbekendtgørelsen. Bekendtgørelse nr. 1061 af 21. august 2018 om klitfredning.

En lovlig fysisk barriere omfatter forhold som eksempelvis afspærring af en privat vej med en lovlig låge eller et skilt. Tilsvarende vil en ulovlig låge eller et ulovligt skilt – ganske indlysende – udgøre en ulovlig fysisk og/eller psykologisk barriere.

Det skal understreges, at der i nærværende undersøgelse *ikke* foretages en bedømmelse af hvorvidt de barrierer, der registreres i feltundersøgelsen, er lovlige eller ulovlige. Årsagen til at denne sondring udelades uddybes nedenfor.

Sondringen mellem lovlige og ulovlige barrierer

For så vidt angår spørgsmålet om *lovlige hhv. ulovlige barrierer* må man være opmærksom på, at det er ganske vanskeligt at fastslå lovligheden af konkrete barrierer, der konstateres "i marken". Det skyldes først og fremmest, at lovligheden i vidt omfang afhænger af, om barrieren har været genstand for en myndighedsbehandling, herunder som en del af myndighedens tilsynsbeføjelser.

En barriere kan anses for lovlig, hvis det enten følger af lovgivning, at barrieren er lovlig, f.eks. hegning af udyrkede arealer, eller hvis myndighederne har taget stilling eller haft anledning til at tage stilling til dens tilstedeværelse. Det gælder således barrierer, der er etableret efter en konkret tilladelse fra myndighederne eller i henhold til myndighedernes konkrete regulering i anlægslove, planer, fredningskendelser m.v. Lovlige barrierer omfatter imidlertid også barrierer, hvor myndighederne f.eks. pga. en anmeldelse eller et tilsyn, har haft anledning til at tage stilling til lovligheden, og i den situation har vurderet, at der ikke var grundlag for at kræve barrieren fjernet. En barriere kan anses for ulovlig, hvis der er tale om forhold, der kræver anmeldelse eller ansøgning og tilladelse i medfør af lovgivningen, og anmeldelsen eller ansøgningen ikke ses modtaget af den pågældende myndighed, eller myndighederne har truffet afgørelse om, at barrieren er ulovlig og ikke kan lovliggøres retligt.

Udgangspunktet efter naturbeskyttelsesloven er imidlertid, at der ikke gælder noget generelt tilladelses- eller anmeldelseskrav ved etablering af barrierer, bortset fra nedlæggelse af visse mark-

veje, jf. naturbeskyttelseslovens § 26 a (§ 26 omfatter som udgangspunkt ikke veje i sommerhusområder)¹. Der vil derfor være en del fysiske barrierer i form af skiltning, afspærringer mv., som (endnu) ikke har været genstand for en myndighedsbehandling og derfor hverken er klart lovlige eller ulovlige. Eksempelvis er opstilling af et skilt en barriere, der medfører en begrænsning af befolkningens adgangsmuligheder til den pågældende vej/sti eller det pågældende areal. Opstilling af skilte vedrørende offentlighedens færdsel på veje og stier kan som udgangspunkt ske efter mark- og vejfredslovens bestemmelser, mens det er uafklaret i hvilket omfang ejeren f.eks. ved skiltning kan fastsætte regler for færdsel på strande og udyrkede arealer. Naturbeskyttelsesloven begrænser lodsejernes adgang til opsætning af skilte efter mark- og vejfredslovens regler, og myndighederne kan med hjemmel i naturbeskyttelsesloven kræve fjernelse af visse skilte. Dette sker som et led i myndighedernes tilsynsudøvelse, typisk efter henvendelse eller klager fra borgere eller organisationer. Myndigheden vil herefter konkret tage stilling til, om skiltet kan accepteres som lovligt, eller om der skal udstedes et påbud om fjernelse af skiltet.

En afdækning af en konkret barrieres lovlighed er derfor reelt kun mulig, hvis der tages udgangspunkt i myndighedernes afgørelse i den konkrete sag. Da det samtidigt må forventes, at kun de færreste barrierer har været genstand for konkret sagsbehandling, vil en kategorisering af sådanne konkrete barrierer som lovlige, henholdsvis ulovlige, være vanskelig og uhyre ressourcekrævende.

Det er endvidere, set ud fra et forskningsetisk synspunkt, problematisk at gennemføre et projekt, der afdækker konkrete, stedfæstede barrierers (tvivlsomme) lovlighed. Det er vanskeligt at offentliggøre materiale, der kan give anledning til, at enkelte borgere fremstår som ansvarlige for mulige ulovligheder. Dertil kommer, at man med den nye databeskyttelsesforordning (GDPR) har skærpet opmærksomheden på reglerne for behandling af personhenførbare oplysninger markant.

---

¹ Baaner, L. & Anker, H.T. 2019c: Nedlæggelse af private veje og stier efter naturbeskyttelseslovens § 26 a. Miljøretlige Afgørelser og Domme (M.A.D.), Bind 2019, Nr. 2, ART2019000101. 7 s.

Metode

Da en fuldstændig landsdækkende feltanalyse af de danske kyster – af indlysende ressourcemæssige årsager – ikke er mulig, er der gennemført en udvælgelse af specifikke områder for de konkrete registreringer i felten. Nedenfor redegøres for såvel udvælgelsen af undersøgelsesområder samt selve feltarbejdets udførelse. Imidlertid indledes afsnittet med at beskrive, hvilke typer barrierer nærværende undersøgelse omfatter, og hvordan vi forstår ”barriere”-begrebet.

Barrierer

Undersøgelsens formål er at registrere barrierer for offentlighedens adgang til og langs kysten. Undersøgelsen omfatter registrering af fire forskellige fænomener, som på konkrete steder i undersøgelsesområderne må forventes at begrænse befolkningens kystadgang, sammenlignet med hvis disse forhold ikke ville have været gældende på de konkrete steder, nemlig:

- Skilte som har til formål at begrænse eller regulere adgangen
- Menneskeskabte fysiske forhindringer (f.eks. bomme, låger, kæder, hegn)
- Fysiske forhindringer af naturlig art (f.eks. væltede træer, rørskove, tilgroning, sten)
- Adgangshindrende kystsikringsanlæg og større trafik anlæg (f.eks. jernbaner, motorveje)

Eksempler på undersøgelsens fire barriere kategorier: Skilte, menneskeskabte fysiske forhindringer (f.eks. hegn), naturlige fysiske forhindringer (f.eks. rørskov o.a. tæt vegetation) samt kystsikringsanlæg (f.eks. stensikring).

Registreringerne forholder sig, som nævnt, ikke til om de fire forskellige typer af barrierer er *lovlige eller ulovlige*¹, men fokuserer på, om forholdet i praksis vil kunne virke som en barriere for offentlighedens adgang. Man skal her være opmærksom på, at det i nogle tilfælde vil bygge på en individuel oplevelse, om de forskellige forhold vil blive opfattet som en barriere for adgang. En kæde over en vej ned til kysten/stranden vil for én person på vandretur måske blive forstået som "adgang forbudt" og få vedkommende til at vende om. En anden person vil måske opfatte kæden som noget, der har med begrænsning af biltrafik at gøre, og træde henover eller forbi kæden uden at tænke det som en barriere for ens egen adgang til kysten/stranden. Andre typer af forhold vil mere entydigt udgøre en barriere for alle – f.eks. et 2 m højt metalhegn.

I projektet registrerer vi således barrierer som *sandsynligvis* vil blive opfattet som begrænsende for de fleste men ikke nødvendigvis alle. Dette er baggrunden for, at vi nogle steder anvender betegnelsen "mulige barrierer".

Valg af undersøgelsesområder

Valget af undersøgelsesområder er sket i to faser, hvilket også var tilfældet i forbindelse med den forudgående undersøgelse af barrierer i det danske landskab som helhed² – første fase med udvalg af et antal kommuner og anden fase, hvor der inden for de valgte kommuner, er udvalgt et antal 1x2 km felter for de konkrete registreringer.

Fase 1: Valg af kommuner

De samme 31 kommuner der blev udvalgt til undersøgelsen dækkende hele det danske landskab² danner også udgangspunkt for nærværende kystundersøgelse. Dette sker for at sikre muligheder

---

¹ Se nærmere om lovlighed af forskellige typer barrierer i en af de øvrige rapporter fra projektet: Baaner, L. & Anker, H.T. 2019a: Indskrænkning af befolkningens adgang til naturen: Regler og retlige rammer. IFRO Rapport 286, Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet. 20 s.

² Jensen et al. 2020: Hindringer for befolkningens adgang til naturen – Feltundersøgelse 2019. IGN Rapport, marts 2020, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. 59 s.

for synergi mellem samtlige delundersøgelser i projektet. Metodikken for udvælgelsen af kommuner er gengivet i bilag A. Dog udgår 3 hovedstadskommuner (Høje-Taastrup, Egedal og Hillerød Kommune) samt Sorø og Favrskov kommune, da de pågældende kommuner ikke har marine kyststrækninger. Derimod blev Bornholms kommune tilføjet, for at få mulighed for at undersøge klippekyster i projektet¹. Bruttoantallet af kommuner i undersøgelsen er således 27 kommuner, ud af landets 75 kystkommuner. Idet selve udvælgelsen af de konkrete undersøgelsesområder er foretaget ved tilfældig udvælgelse af kyststrækninger (se nedenfor), endte det endelig antal deltagende kommuner med at være mindre end 27, nemlig i alt 23 kommuner.

Fase 2: Valg af konkrete undersøgelsesområder

Selvom arealet for feltundersøgelser reduceres til 23 kommuner er der åbenlyst behov for yderligere reduktion i arealet for de konkrete feltundersøgelser. Arealafgrænsningen er i nærværende undersøgelse 1x2 km (dvs. 2 km på langs af kyststrækningen og 1 km på tværs af kystlinjen hvoraf 500 m dækker landareal² og de resterende 500 m dækker vandareal, se evt. noten til tabel 1).

Denne afgrænsning tager udgangspunkt i såvel ressourcemæssige årsager, samt at hovedfokus for nærværende undersøgelse er selve kystlinjen og dens nærmeste opland med tilhørende adgangsveje. Ved at dække et landareal der går 500 m ind fra kystlinjen, inkluderes strandbeskyttelseszonen på 300 m. Vandarealet på 500 m ud fra kystlinjen giver mulighed for at inkludere eventuelle badeanlæg, badebroer og kystsikringsanlæg som eksempelvis høfder.

På baggrund af erfaringerne ift. ressourceforbruget fra barriereundersøgelsen dækkende hele landskabet blev antallet af kyst-feltundersøgelser fastlagt til i alt 36 områder.

Udvælgelsen af de i alt 36 undersøgelsesområder skete i to tempi: Først blev der udvalgt 30 områder tilfældigt – med det krav, at felterne skulle ligge i de udvalgte kommuner med tilknytning til

---

¹ Bornholm var oprindeligt udeladt af feltundersøgelsen dækkende det samlede landskab, idet ikke-brofaste øer var fravalgt af ressourcemæssige årsager, jf. bilag A.

² Der gøres opmærksom på, at den "funktionelle" land-kystzone varierer mellem kysttyper. Eksempelvis vil den typisk være bredere langs den jyske vestkyst og smallere ved visse fjordkyster. Af praktiske grunde arbejdes der ikke med variable afgrænsninger i undersøgelsen, men alene en fast afgrænsning for alle kysttyper (1x2 km).

kysten/havet. Områdernes kystkarakter blev derefter gennemgået i forhold til kysttype og planzone-status (land-, byzone og sommerhusområde). Følgende fem kysttyper indgik i vurderingen:

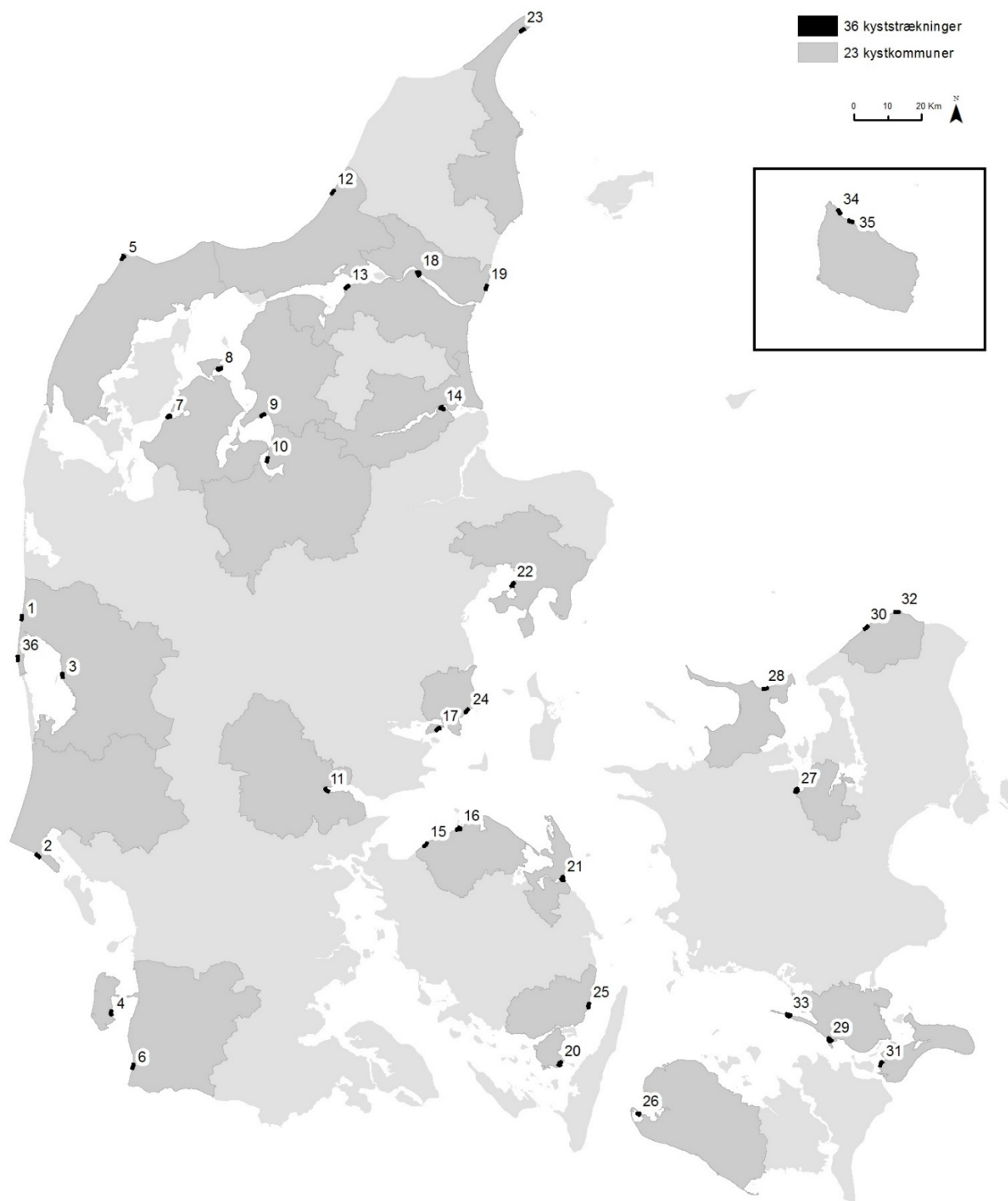
- Blød klintkyst¹
- Klippekyt
- Sand-/klitkyst
- Tilgroningskyst
- Tidevandsmarsk (Vadehavet)

Der er forfatterne bekendt ingen tidligere undersøgelser, der kan understøtte valget af ovennævnte kriterier for udvælgelse af undersøgelsesområder. Vi har dog anset det for relevant, at de tilfældigt valgte kyststrækninger i så høj grad som muligt repræsenterede de danske kyster i forhold til forskellige kysttyper og bebyggelsesomfang og -type. Dette ønske bundede i en hypotese om, at forskellige kysttyper og omfanget af bebyggelse kunne have en sammenhæng med forskellige adgangsbarrierer. F.eks. vil der pga. erosion oftere forventes kystbeskyttelses anlæg på klintkyster med mulige konsekvenser for adgangen langs kysten. Og der ville muligvis være forskel i adgangsforhold langs bebyggede kyster (i sommerhusområde og byzone) i forhold til kyster i det åbne land (landzone).

Fordelingen af de 30 tilfældigt udvalgte områder i forhold til ovennævnte kysttyper, samt beliggenhed i henholdsvis by-, landzone og sommerhusområde, blev sammenholdt med den nationale fordeling heraf, for at sikre en fornuftig repræsentativ dækning (jf. efterfølgende afsnit om repræsentativitet). Denne sammenligning dannede baggrund for supplerung med 6 yderligere tilfældigt udvalgte undersøgelsesområder på Sjælland og Bornholm (bl.a. var det nødvendigt at supplere med områder på Bornholm for at sikre feltundersøgelser i relation til klippekysten). I tabel 1 ses de udvalgte undersøgelsesområder med tilknyttede baggrundsvariable og på kortet i figur 1 ses deres geografiske placering.

---

¹ Efterfølgende blot benævnt: Klintkyst.

Figur 1. Fordelingen af de 36 udvalgte kyst-undersøgelsesområder i 23 kystkommuner.

Tabel 1. De 36 udvalgte kyst-undersøgelingsområder med tilknyttede baggrundsvariable.

Områdenr.	Kysttype	Landareal ¹ (m ²)	Byzone (%)	Sommerhus- område (%)	Landzone (%)	Kommune
1	Sand-/klitkyst	942185	0	44,9	55,1	Ringkøbing-Skjern
2	Sand-/klitkyst	928204	0	0	100	Varde
3	Tilgroningskyst	1011214	0	61,6	38,4	Ringkøbing-Skjern
4	Tidevandsmarsk	1078187	4,3	34,2	61,5	Tønder
5	Sand-/klitkyst	1262006	62,8	0	37,2	Thisted
6	Tidevandsmarsk	996161	0	0	100	Tønder
7	Sand-/klitkyst	867565	0	0	100	Skive
8	Sand-/klitkyst	946558	0	29,2	70,8	Skive
9	Sand-/klitkyst	1007339	0	0	100	Vesthimmerland
10	Tilgroning	977206	0	29,1	70,9	Viborg
11	Sand-/klitkyst	1214236	57,2	0	42,8	Vejle
12	Sand-/klitkyst	1020323	0	63,6	36,4	Jammerbugt
13	Tilgroningskyst	920707	0	2,3	97,7	Aalborg
14	Tilgroningskyst	1014371	8,8	0	91,2	Mariagerfjord
15	Sand-/klitkyst	1058329	0	24,5	75,5	Nordfyn
16	Sand-/klitkyst	1150690	0	0,7	99,3	Nordfyn
17	Sand-/klitkyst	1019337	0	0	100	Odder
18	Tilgroningskyst	1241242	20,4	0	79,6	Aalborg
19	Sand-/klitkyst	990826	0	57,3	42,7	Aalborg
20	Sand-/klitkyst	1091426	0	0	100	Svendborg
21	Sand-/klitkyst	1252979	88,3	0	11,7	Kerteminde
22	Sand-/klitkyst	1123339	0	0	100	Syddjurs
23	Sand-/klitkyst	1091514	39,6	0	60,4	Frederikshavn
24	Sand-/klitkyst	997785	0	0	100	Odder
25	Sand-/klitkyst	1046842	0	2,0	98,0	Svendborg
26	Tilgroningskyst	326428	0	0	100	Lolland
27	Tilgroningskyst	1333158	8,4	0	91,6	Lejre
28	Sand-/klitkyst	1028409	0	93,5	6,5	Odsherred
29	Sand-/klitkyst	1651659	64,6	1,4	34,0	Vordingborg
30	Klintkyst	958844	0	54,6	45,4	Gribskov
31	Sand-/klitkyst	939441	0	0	100	Vordingborg
32	Klintkyst	946534	60,4	35,0	4,5	Gribskov
33	Sand-/klitkyst	1129038	0	0	100	Vordingborg
34	Klippekyst	1018550	29,7	36,7	33,5	Bornholm
35	Klippekyst	1063812	5,4	0	94,6	Bornholm
36	Sand-/klitkyst	867302	0	0	100	Ringkøbing-Skjern
I alt		37.513.746	14,7	15,2	70,0	

¹⁾ Arealafgrænsningen for undersøgelsesområdernes landareal har i udgangspunktet været 1 km² (1.000.000 m²). Kystens naturlige uregelmæssighed gør det ikke muligt simpelt at afgrænse dette areal 100 % korrekt. Enkelte arealer er en del større end 1 km², hvilket kan forekomme, når den tilfældige udvælgelse eksempelvis har ramt landarealer, der adskilles af en smal fjord – f.eks. områdenr. 29 ved Vordingborg, som har areal på begge sider af Masnedsund. Omvendt kan enkelte arealer være mindre end udgangspunktet på 1 km², hvilket typisk kan forekomme i forbindelse med odder/tanger. Det mest markante eksempel herpå er områdenr. 26 – Vesterodde ved Nakskov.

Repræsentativitet af de undersøgte områder

I de 36 undersøgelsesområder indgår der i alt 104 km kyst ud af en samlet kystlængde på 8.509 km¹. Med denne stikprøvestørrelse opnås der med 95 % sikkerhed en repræsentationsfejl på maksimalt ± 10 % for de fundne resultater.

De undersøgte kystområder vurderes overordnet at være repræsentative i forhold til kysttyperne i Danmark. Som det fremgår af tabel 2, har den tilfældige udvælgelse fungeret efter hensigten og de samlede andele af kysttyper i undersøgelsen afspejler den nationale fordeling fornuftigt. Det skal dog bemærkes, at der er en anelse mere klippekyst i undersøgelsen i forhold til fordelingen for hele landet, hvilket skyldes ønsket om at inddrage klippekyst i undersøgelsen på trods af at klippekyst kun udgør 1,4 % af den danske kystlængde.

Tabel 2. Procent-fordelingen af kysttypernes areal i undersøgelsesområderne sammenlignet med fordelingen på nationalt plan.

Kysttype ¹	Kysttype-fordelingen for de 36 undersøgelsesområder (%)	Kysttype-fordelingen på nationalt plan (%)
Klintkyst	5,1	6,6
Klippekyst	5,6	1,4
Sand-/klitkyst	65,6	65,6
Tilgroningskyst	18,2	23,2
Tidevandsmarsk	5,5	3,2

¹⁾ Kyst-typologi og beregninger baseret på data fra Kystdirektoratets kystatlas.

Tabel 3. Procent-fordelingen af zoneudpegningers areal i undersøgelsesområderne i forhold til fordelingen i den samlede danske kystnære zone (def. som 500 m fra kysten) samt på national plan.

Zonestatus ¹	Zonestatus-fordelingen for de 36 undersøgelsesområder (%)	Zonestatus-fordelingen i den kystnære zone (500 m fra kysten) på nationalt plan (%)	Zonestatus-fordelingen på nationalt plan (%)
Byzone	14,7	11,5	6,8
Sommerhusområde	15,2	7,9	1,1
Landzone	70,0	80,6	92,1

¹⁾ Planzone data fra Erhvervsstyrelsen, plandata.dk.

¹ Danmarks Statistik 2017: Statistiks Årbog 2017. Danmarks Statistik. 548 s.

De undersøgte områder afspejler også fordelingen af zoneudpegninger på nationalt plan fornuftigt. Der er dog en mindre overvægt af sommerhusområde og byzone i forhold til de landsdækkende gennemsnitlige tal for den kystnære zone (tabel 3).

Omfanget af kyst-feltundersøgelserne kan sammenfattes således:

- I alt 36 felter á 1x2 km (0,5x2 km på landareal) fordelt på 23 udvalgte kommuner er udvalgt tilfældigt.
- Der indgår 2 kommuner fra Region Hovedstaden, 4 kommuner fra Region Sjælland, 6 kommuner fra Region Syddanmark, 5 kommuner fra Region Midtjylland, samt 6 kommuner fra Region Nordjylland.
- I det samlede feltundersøgelsesareal indgår i alt 37,5 km² (landareal), 104 km kyst og 345 km veje og stier – heraf 50 % ikke-befæstede.

Feltarbejdets udførelse

Til registrering af de fundne barrierer blev der udviklet et digitalt registreringsværktøj i *Maptionnaire* (<https://maptionnaire.com/>) – en kort/geografisk-baseret, online registreringsplatform til brug for smartphones og tablets under eksempelvis feltarbejde, med mulighed for tilknytning af fotos til registreringerne. Registreringerne af barrierer er opdelt i de fire hovedkategorier: 1) Skilte, 2) Fysiske menneskeskabte forhindringer – f.eks. bomme, kæder, hegn o.lign., 3) Naturlige fysiske forhindringer – f.eks. væltede træer, rørskov, sten o.lign., og 4) Kystsikrings- og større trafikanlæg o.lign. – f.eks. jernbane, motorvej og kystsikring vha. sten, høfder, diger mm.

Når en barriere var lokaliseret i felten, blev dens geografiske placering registreret så præcist som muligt ved at zoome ind på baggrundskortet i Maptionnaire og markere barrieretypen og besvare de tilknyttede spørgsmål på den medbragte smartphone eller tablet. Derudover blev der knyttet

minimum ét foto som dokumentation til hver registrering¹. Fotodokumentationen var altafgørende for den efterfølgende kvalitetssikring af registreringerne (se nedenfor om usikkerhed og datakontrol). I bilag B ses udformningen, og de forskellige led i anvendelsen, af det digitale registreringsværktøj.

Alle forfattere har deltaget i feltregistreringerne, men hovedparten af registreringerne er udført af studerende ved Københavns Universitet (se evt. rapportens efterskrift). De studerende blev inden arbejdets igangsætning grundigt instrueret både mundtligt og skriftligt (se evt. bilag C for den skriftlige instruks). Alle studerende havde tidligere gennemført lignende registreringer, og havde derfor erfaring med såvel registreringsarbejdet som registreringsværktøjet². Feltarbejdet blev hovedsageligt udført i perioden juni-august 2019. Ud over det digitale registreringsværktøj, medbragte hvert hold studerende også et sæt print af topografiske kort og flyfoto for hvert enkelt undersøgelsesområde.

De studerende blev instrueret i ikke at gå ind i en nærmere dialog ved et eventuelt møde med lodsejere under registreringerne (jf. bilag C). Hvis der skulle opstå behov for yderligere dialog om feltarbejdet i projektet, medbragte feltholdene et brev om projektet, der gav anvisning om muligheden for evt. at tage nærmere kontakt til projektlederen. Der er ikke sket en egentlig registrering af antallet af møder mellem felthold og lodsejere under udførelsen af feltarbejdet. Forfatterne bekendt har der alene været tale om ganske få (uproblematiske) møder, hvor der ikke har været behov for at uddele brev med information for yderligere kontakt. Der har således ingen henvendelser været fra lodsejere til projektlederen i forbindelse med feltarbejdet.

---

¹ Copyright til fotos optaget af studerende, er efterfølgende overdraget til IGN v. Frank Søndergaard Jensen.

² Alle studerende havde deltaget i feltregistreringerne til udarbejdelsen af: Jensen et al. 2020: Hindringer for befolkningens adgang til naturen – Feltundersøgelse 2019. IGN Rapport, marts 2020, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. 59 s.

Registreringernes usikkerhed og datakontrol

Opmærksomheden skal henledes på, at der i forbindelse med registreringerne af specielt de naturlige og menneskeskabte fysiske forhindringer (og sondringen herimellem) samt kystsikringsanlæg, må forventes en vis usikkerhed, idet der her er tale om en personlig vurdering på stedet. Er der eksempelvis tale om naturlig tilgroning eller inddragelse til privat have o.lign. – er der tale om naturlige sten eller en decideret kystsikring vha. udlægning af sten? Også i vurderingen af mulighederne for at forcere disse barrierer kan der ikke udelukkes en vis forskellighed i vurderingerne fra feltholdene – nogle vil eksempelvis vurdere en registreret barriere passabel for barnevogn/kørestol mens andre vil mene det ikke er muligt – og i andre tilfælde vil nogle måske vurdere, at et kystsikringsanlæg har en lille effekt for færdslen langs kysten, mens andre vil mene effekten er større.

Eksempler på hvor det kan være vanskeligt at vurdere henholdsvis, a) hvorvidt der er tale om naturlig tilgroning af en adgangsvej – eller om der er tale om en (menneskeskabt) inddragelse til dyrkning og b) hvorvidt der er tale om naturlige sten – eller decideret kystsikring. Fotoene giver samtidig et indtryk af, at der må formodes at forekomme forskelle i vurderingerne af, i hvilken grad en hindring er passabel.

Registreringerne af de fundne skilte har ikke samme problematik. Der skal dog gøres opmærksom på, at for især skiltene har det været nødvendigt at bruge relativt mange ressourcer efterfølgende for at sikre en så ensartet registrering som muligt. Det skyldes bl.a. instruksen om, at man ved tvivlstilfælde under feltarbejdet hellere skulle registrere ”for meget end for lidt”. Dette har nødvendiggjort en efterfølgende manuel gennemgang af samtlige registreringer for at sikre, at f.eks.

almindelige trafikregulerende færdselstavler fjernes fra datamaterialet, og således *ikke* indgår i registreringerne.

Ved samme gennemgang blev de (korrekt) registrerede forbudsskilte også klassificeret i to underkategorier: 1) *konstaterende* forbudsskilte (skilte der typisk alene gengiver lovgivningens regler – f.eks. at åben ild og henkastning af affald er forbudt), og 2) *konstituerende* forbudsskilte (skilte der lovligt indskrænker adgangsmulighederne ift. de generelle regler – f.eks. tidsbegrænset lukning skoven pga. jagt eller motorkørsel på markveje og i sommerhusområder). Dette blev gjort for at sikre sammenhæng med den mere juridisk orienterede afrapportering i projektet¹ (se også nærmere under resultat-gennemgangen). Endelig skal det nævnes, at samtlige skiltes grundlæggende klassificering som henholdsvis forbuds-, skræmme-, anvisnings- eller ikke-kategoriseret-skilt blev kontrolleret og søgt ensrettet. Anvisningsskilte (f.eks. mærkning af cykel- eller vandreruter) og de ikke-kategoriserede-skilte (f.eks. advarsel om fare for at falde i vandet og blind vej) er efterfølgende blevet udeladt af hovedanalyserne, da de falder uden for den egentlige barriereproblematik. Disse skilte præsenteres alene i et bilag (D) for fuldstændighedens skyld.

Eksempel på piktogrampæl, som både indeholder et konstaterende forbudsskilt (åben ild forbudt) og et konstituerende forbudsskilt (motorkørsel forbudt i skoven). På pælen ses desuden et "Hund i snor"-piktogram – et skilt der i undersøgelsen kategoriseres som et anvisningsskilt der ikke opfattes som barriereskabende (se evt. bilag D).

Afslutningsvis skal det bemærkes, at enkelte lokaliteter med dårlig mobildækning gav visse udfordringer ved registreringerne. I sådanne tilfælde blev feltregistreringerne foretaget på de medbragte kort og efterfølgende digitaliseret i Maptionnaire.

---

¹ Baaner, L. & Anker, H.T. 2019a: Indskrænkning af befolkningens adgang til naturen: Regler og retlige rammer. IFRO Rapport 286, Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet. 20 s.

Resultater

Der er i alt foretaget registreringer på 568 geografiske lokaliteter i de 36 undersøgte 1x2 km felter. I samtlige 36 undersøgelsesområder er der fundet barrierer.

Da der på hvert geografisk registreringspunkt kan forekomme mere end én type mulig barriere (f.eks. forskellige skilteformer med forskelligt budskab, eller skilte kombineret med fysiske forhindringer) er det samlede antal observationer større end 568, nemlig 595 i alt – varierende fra 1 til 50 observationer for de 36 undersøgelsesområder. Det er dette datamateriale, der indgår i den efterfølgende resultatbehandling.

Det er dog ikke alle registreringer, der umiddelbart har en barriereskabende effekt, idet der under feltarbejdet også er registreret egentlige *anvisningsskilte* (f.eks. generel information om området, rutemarkeringer, bademuligheder, SOS-skilte på stranden mm.) samt en række skilte, der falder "lidt ved siden af" (*ikke-kategoriserede*) i forhold til en mere generel adgangs-/barriereproblematik (f.eks. skilte ved havneanlæg og blinde veje). Disse registreringer (i alt 234) indgår i materialet; men som nævnt under metodebeskrivelsen præsenteres de særskilt i bilag D, da de vurderes til at falde uden for selve barriereproblematikken.

I tabel 4 gives der et overblik over de samlede registreringer, der kan have en potentiel barriereeffekt – i alt 361 observationer fordelt på de 4 barriere kategorier.

Tabel 4. Fund af barrierer fordelt til de 4 hovedkategorier: Skilte, menneskeskabte fysiske forhindringer, naturlige fysiske forhindringer samt større kystsikrings- og trafik anlæg.

Barrierekategori	Antal	%
Skilte der begrænser eller regulerer offentlighedens adgang	164	45,4
Menneskeskabte fysiske forhindringer (f.eks. bomme, låger, kæder, hegn)	60	16,6
Naturlige fysiske forhindringer (f.eks. rørskov, tilgroning, sten)	23	6,4
Kystsikrings- og større trafik anlæg (f.eks. høfder, diger, moler)	114	31,6
	361	100

Det fremgår, at skiltene udgør hovedparten af fundene (45 %), mens kystsikrings- og trafik anlæg udgør 32 %, de menneskeskabte forhindringer udgør 17 %, og naturlige fysiske forhindringer 6 %.

Det samlede fund af mulige barrierer er i størrelsesordenen 10 per km² landareal langs kysten – eller ca. 3,5 per km kystlinje.

Begrænsende skilte

Som nævnt i metodeafsnittet blev alle registreringer kvalitetssikret som opfølgning på selve feltarbejdet. I samme forbindelse blev skilte med begrænsende virkning for adgangen kategoriseret i tre typer baseret på den juridisk orienterede afrapportering i projektet¹:

- *Konstaterende* forbudsskilte: Skilte, der typisk alene gengiver lovgivningens regler – f.eks. at ridning er forbudt på stranden i perioden 1/6-31/8 og at henkastning af affald er forbudt.
- *Konstituerende* forbudsskilte: Skilte, der lovligt indskrænker adgangsmulighederne ift. de generelle regler – f.eks. tidsbegrænset lukning skoven pga. jagt eller motorkørsel i sommerhusområder.
- *Skræmmeskilte*: Skilte, der kan skabe tvivl om adgangsmulighederne – f.eks. at al færdsel sker på eget ansvar eller der er tale om privat vej. Skiltene behøver ikke at være faktisk forkerte og selvom der ikke fremgår et eksplicit forbud mod færdsel af skiltet, så er der administrativ praksis for at vurdere, at sådanne skilte opleves som en hindring for befolkningens mulighed for at opleve naturen (og således ulovlige jf. naturbeskyttelseslovens bestemmelser).

Eksempler på de tre typer af skilte, ses på næste side.

---

¹ Baaner, L. & Anker, H.T. 2019a: Indskrænkning af befolkningens adgang til naturen: Regler og retlige rammer. IFRO Rapport 286, Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet. 20 s.

Fire eksempler på konstaterende forbudsskilte – skilte der typisk alene gengiver lovgivningens regler: Camping forbudt, adgang forbudt til vildtreservat, henkastning af affald forbudt og ridning forbudt (på stranden) i sommermånederne.

To eksempler på konstituerende forbudsskilte – skilte der lovligt indskrænker adgangsmulighederne ift. de generelle regler: Ridning og motorkørsel forbudt.

Fire eksempler på skræmmeskilte – skilte der kan skabe tvivl om adgangsmulighederne.

Foruden de tre illustrerede typer af begrænsende skilte blev der som tidligere nævnt også registreret anvisningsskilte – f.eks. riderute eller badestrand. Denne type skilte opfattes *ikke* som en barri-

ere, og medtages som tidligere anført i bilag D alene for fuldstændighedens skyld. Når anvisningsskiltene alligevel skal nævnes her, er det for at fremhæve, at der i selve kategoriseringen af skiltene er et element af tolkning. Et anvisningsskilt for en mountainbike-rute kan eventuelt skabe tvivl blandt andre besøgende – f.eks. om gående så må færdes der eller ej. Et andet tolknings-eksempel er det standardskilt, der findes ved indfaldsvejene til de fleste private skove, som redegør for de mest grundlæggende færdsels- og aktivitetsmuligheder på disse arealer (skiltet bliver ofte benævnt ”salmeverset”, se evt. s. 63 for ill.). Disse har vi valgt at kategorisere som anvisningsskilte, da vi vurderer, at disse skilte af de fleste besøgende vil blive opfattet som oplysende/anvisende, frem for egentlige forbudsskilte – selvom der indgår elementer heraf i skiltets budskab. Opgørelserne af de forskellige typer af skilte skal altså tages med et vist forbehold.

I tabel 5 ses fordelingen af de tre typer af begrænsende skilte. Hovedparten (59 %) er kategoriseret som såkaldte skræmmeskilte (skilte der kan skabe tvivl om adgangsmulighederne ved f.eks. at anføre, at der er tale om privat vej eller adgang forbudt) efterfulgt af konstituerende forbudsskilte (typisk skilte der forbyder motorkørsel og ridning) med 26 %, mens 16 % er konstaterende forbudsskilte (f.eks. forbud mod camping og ridning på stranden i sommerperioden).

Tabel 5. Fordelingen af de observerede begrænsende skilte

Skilte	Antal	%
Skræmmeskilte	96	58,5
Konstituerende forbudsskilte	42	25,6
Konstaterende forbudsskilte	26	15,9
	164	100

Forbudsskilte

Forbudsskilte kan som nævnt klassificeres som henholdsvis *konstaterende* forbudsskilte (skilte der typisk alene gengiver lovgivningens regler) og *konstituerende* forbudsskilte (skilte der lovligt indskrænker adgangsmulighederne ift. de generelle regler). I tabel 6 nedenfor er der givet en oversigt over eksempler på forbudsskilte fordelt på henholdsvis konstaterende og konstituerende forbudsskilte.

Mht. fordelingen af de to typer af forbudsskilte, viser der sig en lille overvægt af konstituerende skilte ift. konstaterende skilte, idet der er fundet godt 1,5 gange flere konstituerende end konstaterende forbudsskilte (jf. tabel 5).

Tabel 6. Eksempler på typer af forbudsskilte, fordelt på henholdsvis konstaterende og konstituerende forbudsskilte.

Forbudsskilte	
<u>Konstaterende</u>	<u>Konstituerende</u>
Ridning forbudt på stranden i perioden 1/6 – 31/8	Motorkørsel forbudt (det åbne land, sommerhusområder)
Cykling på udyrket areal/klitter forbudt	Motorkørsel forbudt (off. og privat skove)
Camping/teltning forbudt	Kørsel forbudt (det åbne land, sommerhusområder)
Åben ild/bål forbudt	Ridning forbudt (det åbne land, sommerhusområder)
Henkastning af affald forbudt	Ridning forbudt (off. og privat skove)
Adgang forbudt (fuglebeskyttelsesområde/vildtreservat)	Ridning forbudt (veje i klitter)
Vandscooter forbudt	Rutsje i klitter forbudt (kyst/klitter)
Færdsel på dige forbudt	Mountainbike forbudt
	Skoven lukket i dag pga. jagt
	Hunde må ikke medtages (strand)

Konstaterende forbudsskilte

Hovedvægten af de observerede konstaterende forbudsskilte angiver, at camping er forbudt (46 %), efterfulgt af forbud mod færdsel på diger og i vildtreservater (tabel 7).

Tabel 7. Fordelingen af konstaterende forbudsskilte

Konstaterende forbudsskilte	Antal	%
Camping forbudt	12	46,2
Færdsel på diger forbudt	4	15,4
Færdsel i vildtreservat forbudt	3	11,5
Ridning forbudt på stranden 1/6 – 31/8	2	7,7
Andet ¹	5	19,2
	26	100

¹) F.eks. henkastning af affald, cykling og vandscooter forbudt.

Konstituerende forbudsskilte

Motorkørsel og ridning forbudt er de konstituerende forbud der findes hyppigst ved kysten/stranden (henholdsvis 51 og 37 %), efterfulgt af forbud mod cykling, hunde og autocampere/campingvogne på P-plads i mindre omfang (tabel 8).

Tabel 8. Fordelingen af konstituerende forbudsskilte.

Konstituerende forbudsskilte	Antal	%
Motorkørsel forbudt	22	51,2
Ridning forbudt	16	37,2
Cykling/mountainbikes forbudt	2	4,7
Hunde forbudt	2	4,7
Autocampere/campingvogne forbudt på P-plads	1	2,3
	43 ¹	100

1) Antallet af konstituerende forbud er større (43) end den grundlæggende fordeling i tabel 5 (42). Det skyldes at en enkelt skilte-registrering indeholdt mere end ét konstituerende forbud (både forbud mod motorkørsel og ridning).

Skræmmeskilte

I tabel 9 nedenfor er der givet en oversigt over eksempler på skræmmeskilte – mange formuleringer indeholder typisk ordene ”privat” og/eller ”forbudt”.

Tabel 9. Eksempler på skræmmeskilte.

Skræmmeskilte	
Privat	Færdsel forbudt
Privat – adgang forbudt	Indkørsel forbudt
Privat – ingen adgang	Ingen adgang
Privat vej/grund/område/skov	Ingen adgang for uvedkommende
Privat vej – færdsel på eget ansvar	Lukket/ufarbar vej
Privat fællesvej	Ærindekørsel tilladt
Privat lukket vej	Adgang kun for færdselsberettigede
Privat vej – uvedkommende færdsel forbudt	Videoovervågning
Privat – kun adgang for beboere med tinglyst færdselsret	Forsøgsområde
Adgang forbudt for uvedkommende	Giv agt – jagt i området

Hovedparten – 60 % – af de observerede skræmmeskilte anvender ordet ”privat” i sammenhæng med f.eks. vej, område, grund eller lign. Den næststørste gruppe – 18 % – anfører, at der er ”adgang forbudt”. De sidste godt 20 % fordeler sig mellem en række forskellige budskaber i relation til motorkørsel (13 %), videoovervågning (3 %), cykling, hunden bider, adgang efter aftale mm. (jf. tabel 10).

Tabel 10. Fordelingen af skræmmeskiltene indhold.

Skræmmeskilte	Antal	%
Privat vej/område/grund o.lign.	79	60,3
Adgang forbudt	24	18,3
Motorkørsel ¹	17	13,0
Videoovervågning o.lign.	4	3,1
Andet ²	7	5,3
	131 ³	100

¹⁾ I forbindelse med yderligere skiltning – f.eks. Privat og/eller Adgang forbudt.

²⁾ F.eks. cykling, hunden bider, badebro, adgang efter aftale, adgang for beboere.

³⁾ Det samlede antal observerede ”skræmme-meddelelser” er større (131) end den grundlæggende registrering af skræmmeskilte i tabel 5 (96). Det skyldes at visse skilte-registreringer indeholder mere end én meddelelse – f.eks. indgår enten Privat og/eller Adgang forbudt i praktisk taget alle skræmmeskiltene, som så evt. er kombineret med en yderligere tekst (f.eks. i relation til motorkørsel eller cykling).

Menneskeskabte fysiske forhindringer

De fundne menneskeskabte fysiske forhindringer (f.eks. bomme, kæder og hegn) udgør ca. 1/6 af de fundne barrierer – kun de naturlige fysiske forhindringer er fundet i mindre omfang (jf. tabel 4).

Eksempel på menneskeskabt fysisk forhindring.

Fordelingen af de forskellige typer af fysiske forhindringer langs kysten/stranden ses i tabel 11, der viser, at bomme udgør den største andel af disse hindringer med knap 40 % (ses typisk i forbindelse med skovområder og visse sommerhusområder). Det skal her bemærkes at bomme (og kæder) ikke i alle tilfælde har været i funktion (f.eks. bom der har stået åben). Sådanne fund er dog medtaget i registreringerne, idet det kan være en potentiel barriere. Det kan naturligvis også diskuteres om en låge (15 % af de fysiske hindringer) skal opfattes som en forhindring, idet den egentlig skaber adgang. Låger er dog medtaget for at sikre fuldstændighed i registreringerne, da de jo opleves i forbindelse med hegninger af forskellig karakter. Menneskeskabte fysiske forhindringer, der har karakter af egentlig kystsikring, behandles særskilt i et senere afsnit.

Tabel 11. Fordelingen af de registrerede menneskeskabte fysiske forhindringer.

Menneskeskabte fysiske forhindringer	Antal	%
Bom	23	38,3
Hegn/Trådhegn	14	23,3
Kæde	11	18,3
Låge	9	15,0
Sten	2	3,3
"Privat" karakter ¹	1	1,7
	60	100

¹⁾ Inddragelse af vej i græsplæne.

Registreringerne der er betegnet "Privat karakter" (under 2 %) kan formodentligt være såvel under- som overrepræsenteret blandt registreringerne, da de kan være vanskelige at fastslå præcist i felten.

Registrering der er betegnet "Privat karakter" – en markvej ned til fjordkysten der mere eller mindre inddraget i haveanlægget.

Hvad angår passage-mulighederne af de menneskeskabte fysiske forhindringer, er det i forbindelse med feltarbejdet vurderet, at for 82 % af de fundne forhindringer vil det være muligt at passere dem til fods, for 50 % med cykel, 47 % med barnevogn/kørestol. Denne vurdering af (stigende) sværhedsgrad af passage giver et vis fingerpeg om hindringens betydning som barriere; men er formodentlig behæftet med en vis usikkerhed, idet der som nævnt i metodeafsnittet, er tale om et individuelt skøn. For de sidste 18 % af de registrerede fysiske forhindringer vurderes det altså, at det ikke er muligt at passere barrieren.

Hovedparten (godt 80 %) af de menneskeskabte fysiske forhindringer vurderes at være passable i større eller mindre grad.

Naturlige fysiske forhindringer

Naturlige fysiske forhindringer (f.eks. tilgroning af veje/stier, rørskov, væltede træer og sten) udgør med 6 % den markant mindste del af de registrerede barrierer i forhold til de tre andre hovedtyper af barrierer – menneskeskabte fysiske forhindringer, kystsikrings- og større trafik anlæg samt begrænsende skilte (jf. tabel4).

I tabel 12 ses fordelingen af de forskellige typer af naturlige forhindringer, hvoraf det fremgår, at tilgroning og rørskov klart udgør hovedparten af fundene med knap 40 % hver. De resterende 20 % naturlige forhindringer er fundet i relation til sten/klipper og væltede træer.

Tre eksempler på naturlige fysiske forhindringer: Rørskov, tilgroning og sten.

Tabel 12. Fordelingen af de registrerede naturlige fysiske forhindringer.

Naturlige fysiske forhindringer	Antal	%
Tilgroning af veje/stier ¹	9	39,1
Rørskov o.lign.	9	39,1
Sten/klipper	3	13,0
Væltede træer	2	8,7
	23	100

¹⁾ Hvorvidt der er tale om naturlig tilgroning og/eller opdyrkning/inddragelse er i visse tilfælde vanskeligt at afgøre.

Når det drejer sig om de naturlige forhindringer, er det under feltarbejdet vurderet, at for 52 % af de fundne forhindringer vil det være muligt at passere dem til fods, for 17 % med cykel, 22 % med barnevogn/kørestol, mens det for 48 % vurderes, at det ikke er muligt at passere barrieren. I forhold til de menneskeskabte fysiske forhindringer (se ovenfor) er der altså tale om, at en større andel af de naturlige hindringer er vurderet vanskeligere passerbare, ligesom omfanget af naturlige hindringer der er vurderet ikke-passerbare er betydeligt større (48 % ift. 18 %).

Som noten til tabel 12 anfører, kan det i visse tilfælde være vanskeligt at afgøre hvorvidt der er tale om naturlig tilgroning og/eller aktiv opdyrkning/inddragelse af vej- og stiforløb – hvilket, hvis det sidste er tilfældet, vil betyde en klassificering som menneskeskabt fysisk forhindring i stedet.¹

¹ Omfanget af aktiv opdyrkning af vej/stiforløb formodes at være mindre i kystnære arealer end hvad der generelt findes i det åbne land/landbrugslandskab. For resultater for det danske landskab som helhed, se evt.: Jensen et al. 2020: Hindringer for befolkningens adgang til naturen – Feltundersøgelse 2019. IGN Rapport, marts 2020, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. 59 s.

Afslutningsvis skal det nævnes, at omfanget af registreringerne af de naturlige forhindringer desuden må antages at være relativt påvirkelige af vejrforholdene omkring feltarbejdets udførelse.

Kystsikrings- og større trafik anlæg

Som nævnt ovenfor, er menneskeskabte fysiske forhindringer der har karakter af egentlig kystsikring (og større trafik anlæg) behandlet særskilt. Kystsikringsanlæggene (stensikringer, høfder, moler, diger o.lign.) udgør knap 1/3 af de fundne mulige barrierer – kun skilte er fundet i større omfang (jf. tabel 4). Der er ikke fundet større trafik anlæg (motorveje, motortrafikveje, jernbaner) i forbindelse med feltarbejdet på de 36 kystlokaliteter.

Kystsikring vha. stensikring (38 %) og høfder (38 %) er de to hyppigst forekommende anlæg. Disse to former for kystsikring udgør således $\frac{3}{4}$ af de registrerede kystsikringsanlæg. Betonelementer, moler, diger mm. udgør den sidste fjerdedel (jf. tabel 13).

Tabel 13. Fordelingen af de registrerede kystsikrings- og større trafik anlæg.

Kystsikrings- og større trafik anlæg	Antal	%
Stensikring	49	37,7
Høfder	49	37,7
Betonelementer	11	8,5
Mole/havn	6	4,6
Betonmur	3	2,3
Dige	2	1,5
Andet ¹	10	7,7
	130 ²	100

¹) F.eks. industrianlæg, bygninger, sluse, kloakrør, træstolper.

²) Det samlede antal observerede anlæg er større (130) end den grundlæggende registrering af kystsikrings- og større trafik anlæg i tabel 4 (114). Det skyldes at visse registreringer indeholder mere end én type kystsikring på samme registreringssted.

Hvad angår kystsikringsanlæggenes betydning for færdselsmulighederne er det i forbindelse med feltarbejdet vurderet, at for 78 % af de fundne anlæg har de ingen betydning for adgangen *til kysten* fra baglandet – og har altså dermed en betydning i 22 % af tilfældene.

Eksempler på de to hyppigst registrerede kystsikringsanlæg –stensikring og høfder.

Også anlæggets betydning for færdsel *langs kysten* er søgt vurderet. Af tabel 14 fremgår det, at for hovedparten af anlæggene vurderes det, at de har en lille effekt for færdslen langs vandkanten/kysten – man må afvige en smule fra vandkanten (57 %), og for knap 20 % vurderes det, at der ingen effekt er på færdselsmulighederne. For de sidste knap 25 % af kystsikringsanlæggene er det vurderet, at de har nogen eller stor effekt for færdselsmulighederne – så man enten må kravle for at komme forbi, eller at det er umuligt at passere.

Tabel 14. Vurdering af de registrerede kystsikringsanlægs betydning for færdselsmulighederne LANGS vandkanten/kysten.

Kystsikringsanlæggets betydning for færdselsmuligheder LANGS vandkanten/kysten	Antal	%
Ingen effekt (man kan gå uforstyrret i vandkanten)	22	19,3
Lille effekt (man må afvige en smule fra vandkanten)	65	57,0
Nogen effekt (man må kravle for at komme forbi)	13	11,4
Stor effekt (man kan ikke komme forbi)	14	12,3
	114	100

Sammenholdes vurderingerne af de registrerede kystsikringsanlæg betydning for henholdsvis adgangen *til og langs kysten*, ses der en tydelig sammenhæng: når anlægget vurderes at have betydning for adgangen *til kysten*, er der også større sandsynlighed for, at det har stor betydning for adgangen *langs kysten* – og vice versa.

Som for vurderingerne af barriereeffekten af de registrerede menneskeskabte og naturlige fysiske forhindringer (jf. ovenfor), må det antages, at disse vurderinger formodentlig er behæftet med en vis usikkerhed, idet der, som nævnt i metodeafsnittet, er tale om et individuelt skøn.

Samlet barriere-oversigt

Ovenfor er fundene af de fire forskellige barriere kategorier behandlet særskilt. Nedenfor er der i tabel 15, ved en sammenstilling af resultaterne fra tabel 7, 8, 10, 11, 12 og 13, givet en samlet oversigt over "barriere-budskabernes" fordeling. Det fremgår således, at det hyppigste budskab er privat vej/område/grund o.lign. (skræmmeskilt), efterfulgt af to kystsikringsanlæg (stensikring og høfder), adgang forbudt (skræmmeskilt), bomme (menneskeskabt fysisk forhindring) og forbud mod motorkørsel (konstituerende forbudsskilt). De efterfølgende barrierer udgør alle hver under 5 % af fundene.

Barriere-resultaternes sammenhæng med kyst- og areal typer

I den tilsvarende undersøgelse, der dækker hele det danske landskab, er det undersøgt hvorvidt der er sammenhæng mellem omfanget af de forskellige barrieretyper og en række landskabs-/areal typer og temaer – f.eks. landbrugs- og skovareal, kystlængde, sommerhusareal og bynærhed/befolkningstæthed.¹

Som nævnt i metodeafsnittet omkring udvælgelsen af feltområderne for nærværende kystundersøgelse, er der taget udgangspunkt i en formodning om, at omfanget af barrierer kan være relateret til forskellige kyst- og areal typer, da disse (muligvis) giver forskellige forudsætninger for adgang og dermed også mulige barrierer. Nedenfor er sådanne eventuelle sammenhænge undersøgt, idet der er gennemført korrelationsanalyser af sammenhænge mellem barriererefundene og de kyst- og areal typer (zoneudpegninger) som indgik i areal-udvælgelsen (udvælgelseskriterierne):

---

¹ For disse resultater henvises der til: Jensen et al. 2020: Hindringer for befolkningens adgang til naturen – Feltundersøgelse 2019. IGN Rapport, marts 2020, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. 59 s.

Tabel 15. Fordeling af samtlige konstaterede kystbarrierer.

Barrierer	Antal	%
Skræmmeskilt – Privat vej/område/grund o.lign.	79	19,1
Kystsikringsanlæg – Stensikring	49	11,9
Kystsikringsanlæg – Høfder	49	11,9
Skræmmeskilt – Adgang forbudt	24	5,8
Menneskeskabt fysisk forhindring – Bom	23	5,6
Konstituerende forbudsskilt – Motorkørsel	22	5,3
Skræmmeskilt – Motorkørsel ¹	17	4,1
Konstituerende forbudsskilt – Ridning	16	3,9
Menneskeskabt fysisk forhindring – Hegn/Trådhegn	14	3,4
Konstaterende forbudsskilt – Camping forbudt	12	2,9
Menneskeskabt fysisk forhindring – Kæde	11	2,7
Kystsikringsanlæg – Betonelementer	11	2,7
Kystsikringsanlæg – Andet ²	10	2,4
Menneskeskabt fysisk forhindring – Låge ³	9	2,2
Naturlig fysisk forhindring – Tilgroning af veje/stier ⁴	9	2,2
Naturlig fysisk forhindring – Rørskov	9	2,2
Skræmmeskilt – Andre skræmmeskilte ⁵	7	1,7
Kystsikringsanlæg – Mole/havn	6	1,5
Konstaterende forbudsskilt – Andre konstaterende forbudsskilte ⁶	5	1,2
Skræmmeskilt – Videoovervågning o.lign.	4	1,0
Konstaterende forbudsskilt – Færdsel på dige forbudt	4	1,0
Konstaterende forbudsskilt – Færdsel i vildtreservat forbudt	3	0,7
Kystsikringsanlæg – Betonmur	3	0,7
Naturlig fysisk forhindring – Sten/klipper	3	0,7
Naturlig fysisk forhindring – Væltede træer	2	0,5
Menneskeskabt fysisk forhindring – Sten	2	0,5
Kystsikringsanlæg – Dige	2	0,5
Konstaterende forbudsskilt – Ridning forbudt på stranden 1/6 – 31/8	2	0,5
Konstituerende forbudsskilt – Cykling/mountainbikes forbudt	2	0,5
Konstituerende forbudsskilt – Hunde forbudt	2	0,5
Konstituerende forbudsskilt – Autocampere/campingvogne forbudt på P-plads	1	0,2
Menneskeskabt fysisk forhindring – "Privat" karakter ⁷	1	0,2
	413 ⁸	100

¹) I forbindelse med yderligere skiltning – f.eks. Privat og/eller Adgang forbudt.

²) F.eks. industrianlæg, bygninger, sluse, kloakrør, træstolper.

³) Det kan diskuteres hvorvidt en låge skal opfattes som en barriere, idet den jo reelt skaber adgang. Registreringerne heraf er dog medtaget for fuldstændighedens skyld, da de opleves i forbindelse med hegninger af forskellig karakter.

⁴) Hvorvidt der er tale om naturlig tilgroning og/eller opdyrkning/inddragelse er i visse tilfælde vanskeligt at afgøre.

⁵) F.eks. cykling, hunden bider, badebro, adgang efter aftale, adgang for beboere.

⁶) F.eks. henkastning af affald, cykling og vandscooter forbudt.

⁷) Inddragelse af vej i græsplæne.

⁸) Antallet af samtlige barrierer er større (413) end den grundlæggende fordeling i tabel 4 (361). Det skyldes at visse registreringer indeholder mere end et budskab (jf. tabel 8, 10 og 13).

- Kysttype
  - Klintkyst
  - Klippekyt
  - Sand-/klitkyst
  - Tilgroningskyst
  - Tidevandsmarsk
- Byzone
- Landzone
- Sommerhusområde

Tabel 16. Korrelationsanalyse mellem de fundne barrieretyper og arealtyper. (Statistisk signifikante/'gyldige' sammenhænge, jf. de opstillede kriterier i note 1 næste side, er markeret med grøn baggrund).

r p	Arealtype							
	Klintkyst	Klippekyst	Sand-/klitkyst	Tilgroningskyst	Tidevandsmarsk	Byzone	Sommerhusområde	Landzone
MENNESKESKABTE FYSISKE FORHINDRINGER	0,229	0,232	-0,104	-0,031	-0,039	0,246	0,162	-0,316
NATURLIGE FYSISKE FORHINDRINGER	0,180	0,173	0,546	0,858	0,823	0,149	0,344	0,060
KYSTSIKRINGSANLÆG	-0,029	0,514	-0,258	0,051	-0,137	-0,221	-0,240	0,359
SKRÆMMESKILTE	0,867	0,001	0,129	0,766	0,427	0,196	0,158	0,032
FORBUDSSKILTE (I ALT)	0,487	-0,025	-0,005	-0,210	-0,010	0,330	-0,047	-0,215
KONSTATERENDE FORBUDSSKILTE	0,003	0,886	0,976	0,220	0,952	0,049	0,787	0,208
KONSTITUERENDE FORBUDSSKILTE	0,060	-0,016	0,167	-0,120	-0,005	0,157	0,575	-0,577
ANVISNINGSSKILTE	0,730	0,927	0,331	0,487	0,978	0,359	<,001	<,001
	0,246	-0,106	0,049	-0,312	0,307	0,077	0,528	-0,477
	0,149	0,538	0,779	0,064	0,069	0,655	<,001	0,003
	0,065	-0,168	0,254	-0,256	0,167	0,084	0,387	-0,371
	0,708	0,328	0,135	0,132	0,331	0,627	0,020	0,026
	0,259	-0,027	-0,096	-0,224	0,271	0,042	0,406	-0,355
	0,127	0,877	0,577	0,189	0,109	0,806	0,014	0,034
	0,158	0,063	0,081	-0,248	-0,008	0,030	0,537	-0,449
	0,357	0,716	0,638	0,144	0,965	0,860	<,001	0,006

Jf. tabel 16 er der fundet en række statistisk signifikante sammenhænge mellem de forskellige barrieretyper og kyst- og zonetyperne, som kan kategoriseres som minimum 'typiske'¹:

- For mængden af de *menneskeskabte fysiske forhindringer* er fundet en negativ sammenhæng med omfanget af landzoneareal (altså relativt få menneskeskabte forhindringer i kystnære områder der har status som landzone).
- Hvad angår omfanget af de fundne *naturlige fysiske forhindringer* er der fundet en 'substantiel' ($r \geq 0,5$) positiv sammenhæng med omfanget af klippekyst, ligesom der også ses en positiv sammenhæng med omfanget af landzoneareal (altså relativt mange naturlige forhindringer i områder med henholdsvis klippekyst og/eller status som landzone).
- For *kystsikringsanlæg* er der fundet en (tæt på substantiel) positiv sammenhæng med omfanget af klintkyst, ligesom der også ses en positiv sammenhæng med omfanget af byzoneareal.
- Mht. antallet af *skræmmeskilte* ses der en substantiel positiv sammenhæng med sommerhusområde-areal; mens der omvendt er en negativ sammenhæng med omfanget af landzoneareal.
- For det *samlede antal forbudsskilte* ses der en positiv sammenhæng med omfanget af tidevandsmarsk – og en substantiel positiv sammenhæng med omfanget af sommerhusområdeareal; mens der er en negativ sammenhæng med omfanget af tilgroningskyst og (tæt på substantiel) negativ sammenhæng med omfanget af landzoneareal.
- For såvel de *konstaterende forbudsskilte* (skilte der alene gengiver lovens regler) som de *konstituerende forbudsskilte* (skilte der typisk lovligt indskrænker adgangsmulighederne ift. de generelle regler), er der fundet en positiv sammenhæng med omfanget af sommerhusområdeareal; og en negativ sammenhæng med omfanget af landzoneareal.

---

¹ Pba. Vaske, J.J. 2008: Survey research and analysis: Applications in parks, recreation and human dimensions. Venture Publishing, State College, Pennsylvania (635 s.) sættes der følgende krav for, at en funden sammenhæng anses for 'gyldig': Korrelationskoefficienten (Pearson correlation, r) er 0,3 eller større (dvs. mindst 'typisk sammenhæng'; $r \geq 0,5$ betegnes 'substantiel' sammenhæng), samt at den er statistisk signifikant på mindst 5 %-niveau ($p < 0,05$). Det skal bemærkes, at enkelte af de i tabel 16 markerede 'gyldige' sammenhænge kun knapt overholder signifikanskravet på $p < 0,05$ ($p = 0,06$).

Hvis man i stedet tager udgangspunkt i de forskellige kyst- og zonetyper, så springer især to areal-typer i øjnene. For det første ser det ud til, at jo større andel af landzone der er i den kystnære zone, des færre barrierer finder man (gælder alle typer undtagen naturlige fysiske forhindringer). Og for det andet er der flere barrierer (skilte) des højere andel af sommerhusområde-areal. Disse sammenhænge kan også – mere generelt – sammenfattes til nogle hovedpunkter, f.eks.:

- I kystnære landskaber der er udlagt til sommerhusområde, er der relativt mange skilte – herunder flere skræmmeskilte.
- I kystnære landskaber der er domineret af en høj andel af landzone, er der derimod ikke mange skilte eller menneskeskabte fysiske hindringer.
- Kystsikringsanlæg er hovedsageligt knyttet til klintkysten (og kystnære byzonearealer)
- Naturlige fysiske forhindringer er hovedsageligt knyttet til klippekysten (og kystnære landzonearealer).
- For én arealtype – den på landsplan dominerende sand-/klitkyst med 2/3 af kyststrækningen – findes der *ingen* statistisk sikre sammenhænge med de undersøgte barrieretyper.

Sammenfatning og diskussion

Der er i alt foretaget 361 observationer, fordelt på de 4 hoved-barriere kategorier (skilte som har til formål at begrænse eller regulere adgangen, menneskeskabte fysiske forhindringer, naturlige fysiske forhindringer samt kystsikringsanlæg), på de 36 undersøgelsesområder, dækkende et kystnært landareal på 37,5 km² og en kystlængde på 104 km. Skiltene udgør hovedparten af fundene (45 %), mens kystsikringsanlæggene udgør 32 %, de menneskeskabte fysiske forhindringer udgør 17 %, og de naturlige fysiske forhindringer 6 %.

Den mest udbredte specifikke barriere i forbindelse med adgang til og færdsel ved kysten udgør knap 1/5 af alle kategoriserede barrierer (jf. tabel 15). Det drejer sig om (ulovlige) skræmmeskilte som angiver "privat vej/område/grund o.lign.". I det hele taget udgør de forskellige varianter af skræmmeskilte knap 1/3 af alle kategoriserede barrierer.

Da skræmmeskiltene betragtes som ulovlige, kunne man argumentere for, at disse umiddelbart burde kunne fjernes på myndighedernes foranledning, hvilket ville reducere antallet af barrierer betragteligt. Anderledes ser det ud med forbudsskiltene, der udgør knap 1/6 af alle kategoriserede barrierer. De konstituerende og konstaterende forbudsskilte anses i udgangspunktet som lovlige, og det er derfor primært selve lovgivningen og dens udmøntning, der skal ændres, hvis man som samfund ønsker færre af denne type barriere. Det kan ikke udelukkes, at der kan være ulovlige forbudsskilte blandt vores registrerede skilte. Men som nævnt i indledningen, ville det have krævet en undersøgelse af en eventuel myndighedsbehandling af hvert enkelt skilt, hvilket ikke har været muligt inden for projektets rammer.

De forskellige varianter af menneskeskabte fysiske barrierer udgør en relativ mindre del af det samlede antal barrierer. Samlet set udgør de knap 1/10 af de kategoriserede barrierer, med bomme og hegn som de mest udbredte. Uanset om barriererne er lovlige eller ulovlige, er det i forbindelse med feltregistreringerne vurderet, at langt de fleste (godt 80 %) af disse barrierer er passable til fods. Lidt vanskeligere er det dog vurderet for cyklende, idet 50 % af de fysiske barrierer ved kysten/stranden vurderes passable for den færdselsform.

Selvom undersøgelsens klare fokus er på barriereeffekten af skilte og fysiske forhindringer ift. kystadgang, skal det dog nævnes, at der i forbindelse med feltarbejdet også blev registreret såkaldte anvisningsskilte (f.eks. skilte der viser forskellige rutemarkeringer, viser vej til badestrande, SOS-skilte på stranden o.lign.). Der er altså tale om en skiltning med det modsatte formål ift. de begrænsende skilte – en skiltning der kan være med til at sætte den fundne barriereskabende skiltning i relief. I undersøgelsen er der således fundet ca. 10 % flere kystnære lokaliteter med anvisningsskilte i forhold til lokaliteter med begrænsende skiltning. Samtidig med at befolkningen visse steder "skiltes bort fra kystlandskabet", med de rettighedstab det medfører, foregår der altså på samme tid en ikke uvæsentlig "skiltning ind i kystlandskabet".

Laves et samlet gennemsnit for landarealet for de 36 kystundersøgelsesområder, fås i størrelsesordenen 10 barrierer per km² – eller 3,5 per km kyst. Et umiddelbart bud på omfanget af barrierer langs hele Danmarks kystlinje kunne således være op mod 30.000 barrierer af forskellig karakter¹. Dette forudsætter dog, at resultaterne er *repræsentative* for landets kyst som helhed, og på trods af udvælgelsesproceduren, kan vi ikke med sikkerhed konkludere at dette er tilfældet. Sammenholdes de udvalgte undersøgelsesområders fordeling til kysttyper og zoneudpegninger med tilsvarende data på nationalt plan viser det sig dog, at den tilfældige udvælgelse har fungeret tilfredsstillende i forhold til repræsentation af de forskellige kysttyper og zoneudpegninger. Det skal retfærdigvis bemærkes, at vores registreringer bl.a. indikerer en positiv sammenhæng mellem fund af barrierer (skilte) og arealer udlagt som sommerhusområde, og blandt vores udvalg af undersøgelsesområder er der en mindre overvægt af netop denne zone-kategori. Dette forhold kunne pege i retning af, at omfanget af de fundne barrierer formodentlig ikke kan anses som underestimeret, og derfor måske nærmere kan opfattes i retning af et "worst case scenario". Det er samtidig værd at understrege, i forbindelse med bedømmelsen af resultaternes repræsentativitet, at det må formodes, at der kan være store lokale forskelle i omfanget og "tilgangen" til at hindre almenhedens

---

¹ Af den samlede kystlængde på 8.509 km (Danmarks Statistik 2017: Statistiks Årbog 2017. Danmarks Statistik. 548 s.) indgår 104 km i undersøgelsen. Med denne stikprøvestørrelse opnås der med 95 % sikkerhed en repræsentationsfejl på maks. ± 10 %, altså 30.000 ± 3.000 barrierer.

adgang til naturområder. Det er naturligvis håbet, at den anvendte metodik i forbindelse med udvælgelsen af undersøgelsesområder¹ sikrer en fornuftig spredning heraf, således der indgår en rimelig fordeling af områder med relativ mange og relativ få barrierer. Men *hvis* – med ovennævnte betragtninger i mente – man antager, at resultaterne er repræsentative, så viser undersøgelsens resultater tydeligt, at der ligger et stort arbejde foran kommunerne, hvis de systematisk eksempelvis skal vurdere lovligheden af samtlige forbudsskilte samt give påbud til jordejere, som har sat skræmmeskilte op. Det må formodes, at der kan være ganske store forskelle i omfanget mellem de enkelte kommuner, hvor eksempelvis kommunens kyst- og sommerhusforhold vil være af afgørende betydning.

Det fundne gennemsnit på 3,5 barriere per km kyst / 10 per km² dækker over store forskelle, og det er en vigtig konklusion af undersøgelsen, at der mange steder er fundet få barrierer mens der i andre områder er registreret relativt mange barrierer. Korrelationsanalyserne, i den sidste del af resultatafsnittet, er et forsøg på at identificere, om nogle kysttyper eller zoneudpegninger ser ud til at være karakteriseret ved flere barrierer. Det synes nærliggende at anvende disse resultater til at sige noget mere generelt om, hvor man vil kunne forvente at finde forskellige typer af barrierer for offentlighedens adgang til og langs kysten.

Analyserne peger på nogle signifikante sammenhænge (korrelationer). I kystlandskaber, der er domineret af en høj andel af landzone (og dermed relativt få mennesker), ser det ud til, at man generelt ikke vil finde mange skilte eller menneskeskabte fysiske hindringer. Når der således er mindre sandsynlighed for at finde barrierer i landzoneprægede kystområder, kan det formodentlig dække over flere forhold. Det kan indikere, at der ikke er særlig mange problemer, og at ejerne derfor ikke finder anledning til at sætte skilte op, der begrænser færdslen. Men i nogle kystområder kan det formodentlig også hænge sammen med, at der ikke er særlig mange adgangsveje eller steder, hvor det i det hele taget giver mening at sætte skilte op.

---

¹ Bl.a. minimum 2 undersøgelsesområder for hver af de 5 kysttyper.

Selvom enkelte skilte i landzonedominerede områder godt kan være til gene for de (relativt få) personer, der lever der (eller besøger området), synes der dog at være grunde til at rette opmærksomheden mod andre typer af kystområder, hvis der skal identificeres områder med potentielt mange barrierer. Resultaterne peger bl.a. på, at i kystlandskaber domineret af sommerhuse (udlagt til sommerhusområde), er der relativt flere skræmmeskilte og forbudsskilte. Dette peger på, at let adgang og relativt højt befolknings-/besøgstal – måske ikke uventet – øger tætheden af barrierer. Dette kan ses som udtryk for, at der opleves flere problemer fra lodsejersiden, som derfor finder anledning til at sætte skilte op.

Samlet set synes undersøgelsen at pege på, at konflikter, der kan føre til at lodsejere etablerer barrierer – særligt i form af både (lovlige) forbudsskilte og ulovlige skræmmeskilte – er størst i de kystområder der er domineret af sommerhuse, og dermed måske også et mere vidt forgrenet net af rekreativ infrastruktur. Man kunne med fordel fokusere på sådanne områder, hvis man ønsker at reducere antallet af barrierer, og have opmærksomheden på både hensynet til lodsejernes og brugernes perspektiver.

Endelig kan det noteres, at undersøgelsen finder den forventede sammenhæng, at kystsikringsanlæg hovedsageligt er registreret i forbindelse med klintkysten, der er den kysttype, som umiddelbart kræver den største beskyttelse overfor naturlig nedbrydning. Der er endvidere fundet en positiv sammenhæng mellem antallet af kystsikringsanlæg og arealer i byzonen – et forhold der skal ses i relation til behovet for beskyttelse af f.eks. havneanlæg og anden værdifuld infrastruktur. I forbindelse med feltarbejdet er det vurderet, at for godt 20 % af de fundne anlæg havde de en effekt for adgangen *til kysten* fra baglandet. Også anlæggenes betydning for færdslen *langs kysten* blev vurderet. Med det resultat at for hovedparten (knap 60 %) af anlæggene var der en lille effekt (man må afvige en smule fra vandkanten), for godt 10 % blev det vurderet at anlæggene havde så stor en effekt, at man ikke kunne komme forbi, mens det for ca. 20 % blev vurderet, at de ingen effekt havde – man kunne gå uforstyrret i vandkanten.

Afslutningsvis skal det understreges, at denne undersøgelse alene *registrerer* barrierer med de begrænsninger, der fremgår af metoden. Vi kan således ikke sige noget om, hvorvidt de registrerede

barrierer *opleves* som sådanne af alle gæster ved kysten. Der kunne eksempelvis være nogle brugergrupper, som særligt lod adfærden påvirke af skræmmeskilte og fysiske barrierer, mens andre ikke gjorde. Den viden vil være vigtig i forhold til den fremtidige håndtering af adgangsproblemer og barrierer for befolkningens adgang til kysten. Vi anbefaler derfor, at dette aspekt underkastes en konkret analyse.

Til sidst skal det nævnes, at undersøgelsen heller ikke giver svar på lodsejernes *bevæggrunde* for at opsætte eksempelvis skræmmeskilte eller fysiske barrierer – skyldes det hovedsageligt konkrete (negative) oplevelser i forbindelse med offentlighedens adgang, eller er der eventuelt tale om mere generelle markeringer af den private ejendomsret og/eller privatlivets fred? Dette eksisterer der ingen generel landsdækkende viden om. En sådan undersøgelse – sammen med undersøgelsen af de besøgendes opfattelse af barrierer – vil kunne bidrage med en bedre baggrundsviden for den fremtidige politiske samt forvaltnings- og informationsmæssige håndtering af barriere/adgangsproblematikken i relation til offentlighedens adgang til den danske kyst.

Efterskrift

Fra forfatterne skal der lyde en stor tak til følgende studerende ved Københavns Universitet, der med stor selvstændighed, fleksibilitet og omhu har forestået hovedparten af feltregistreringerne i foråret/sommeren 2019:

Jakob Riemer Helsbøl (Skov- og landskabsingeniør-studerende)

Jeanette Bach (Nature Management-studerende)

Line Kragelund (Skov- og landskabsingeniør-studerende)

Mette Siedler (Landskabsarkitektur-studerende)

Sidse Kristina Lundby Nielsen (Nature Management-studerende)

Referencer

Adgangsbekendtgørelsen. Bekendtgørelse nr. 852 af 27 juni 2016 om offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen.

Baaner, L. & Anker, H.T. 2019a: Indskrænkning af befolkningens adgang til naturen: Regler og retlige rammer. IFRO Rapport 286, Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet. 20 s.

Baaner, L. & Anker, H.T. 2019b: Indskrænkning af befolkningens adgang til naturen: Afgørelser og domme. IFRO Rapport 288, Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet. 25 s.

Baaner, L. & Anker, H.T. 2019c: Nedlæggelse af private veje og stier efter naturbeskyttelseslovens § 26 a. Miljøretlige Afgørelser og Domme (M.A.D.), Bind 2019, Nr. 2, ART2019000101. 7 s.

Caspersen, O.H. & Nyed, P.K. 2017: Udvikling i agerlandet 1954-2025 – Kortlægning af markstørrelser, markveje og småbiotoper. IGN Rapport, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. 67 s.

Danmarks Naturfredningsforening, Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening, Friluftsrådet, Dansk Landbrug, Dansk Skovforening, Skov- og Naturstyrelsen 2009: En vejledning om skilte og offentlighedens adgang. 25 s.

Danmarks Statistik 2017: Statistiks Årbog 2017. Danmarks Statistik. 548 s.

Jensen, F.S., Olafsson, A.S., Caspersen, O.H. & Præstholm, S. 2020: Hindringer for befolkningens adgang til naturen – Feltundersøgelse 2019. IGN Rapport, marts 2020, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. 59 s.

Johansen, P.H., Ejrnæs, R., Kronvang, B., Olsen, J.V., Præstholm, S., Schou, J.S. 2018: Pursuing collective impact: A novel indicator-based approach to assessment of shared measurements when planning for multifunctional land consolidation. *Land use policy* 73, 102–114.

Klitfredningsbekendtgørelsen. Bekendtgørelse nr. 1061 af 21. august 2018 om klitfredning.

Kyndesen, M., Vesterager, J.P., Busck, A.G., Primdahl, J., Vejre, H., Kristensen, L.S., Kristensen, S.B.P., Richardt, A.-S., Præstholm, S., Fertner, C., Winther, L., Ogstrup, S., Nissen, A. 2016: Bynære landbrugsområder i Hovedstadsregionen 2014: Udvikling i landbrug, landskab og bebyggelse. IGN-Rapport. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet, København. 89 s.

Mark- og vejfredsloven. Bekendtgørelse nr. 1847 af 14. december 2015 af lov om mark- og vejfred.

Naturbeskyttelsesloven. Bekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019 af lov om naturbeskyttelse.

Vaske, J.J. 2008: Survey research and analysis: Applications in parks, recreation and human dimensions. Venture Publishing, State College, Pennsylvania. 635 s.

Bilag

Bilag A: Udvælgelse af kommuner til feltundersøgelse

Nedenfor er gengivet processen for første fase i udvælgelsen af undersøgelsesområder – udvælgelsen af *kommuner*. De udvalgte kommuner danner baggrund for feltundersøgelserne dækkende det samlede danske landskab¹ og nærværende undersøgelse der alene fokuserer på barrierer i forbindelse med adgangen til og langs kysten. Samme kommuner danner baggrund for begge feltundersøgelser for at sikre synergi-muligheder mellem samtlige del-undersøgelser i projektet.

Der er taget udgangspunkt i kommunen som den overordnede udvælgelses-/administrative enhed, da det er på kommunalt niveau, at naturbeskyttelsesloven – og dermed lovgrundlaget for offentlighedens adgang til den danske natur – administreres². For at understøtte (en vis) generaliserbarhed af resultaterne til landsplan, har det været vigtigt at sikre tilfældighed i udvælgelsen af kommuner til feltarbejdet. Der er forfatterne bekendt ingen tidligere undersøgelser, der kan understøtte valg af yderligere kriterier for udvælgelse af feltområder. Vi har dog anset det for vigtigt, at feltregistreringerne bl.a. dækker forskellige landskabstyper, idet befolkningens naturbesøg ikke er ligeligt fordelt mellem forskellige naturtyper, og at forskellige landskabstyper (muligvis) giver forskellige forudsætninger for adgang og dermed også mulige barrierer. Derudover har ønsket været, at opnå en fornuftig regional fordeling af registreringsområder i de forskellige landsdele.

Ved at kategorisere alle landets kommuner ud fra en række udvælgelseskriterier (arealtyper og te-maer), som dækker forskellige forudsætninger for adgang/anvendelse³ – og dermed eventuelt forskellige barriereproblematikker – har det således været målet at opnå et så repræsentativt udvalg af kommuner, som projektets økonomiske rammer tillader.

---

¹ Jensen et al. 2020: Hindringer for befolkningens adgang til naturen – Feltundersøgelse 2019. IGN Rapport, marts 2020, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. 59 s.

² Bortset fra statslige arealer.

³ Arealtyper med forskellige adgangsmuligheder jf. naturbeskyttelsesloven (f.eks. skov, kyst, § 3-arealer, det åbne land) samt muligt besøgstryk (bynærhed/befolkningstæthed/sommerhusområde).

Som grundlæggende baggrund for udvælgelsen af kommuner til feltstudierne er landets 98 kommuner¹ derfor blevet klassificeret i forhold til indholdet af flg. arealtyper og temaer²:

- Landbrugsareal
- Kystlængde
- Sommerhusareal
- Statsskovareal³
- Andet skovareal⁴
- § 3-areal⁵
- Bynærhed/befolkningstæthed

På grundlag af disse analyser er kommunerne rangordnet fra højt til lavt indhold/grad af ovennævnte arealtyper eller temaer. For hver af de enkelte kriterier er der efterfølgende valgt kommuner med den højeste rangplacering, dog med hensyntagen til den regionale fordeling,⁶ samt sikring af mulighed for evt. sammenligning med tidligere arealbaserede undersøgelser med relation til fri-luftslivet⁷. Ved dette (tilnærmet 'stratificeret tilfældige') valg af kommuner sikres det, at undersøgelserne omfatter et bredt udvalg af kommuner, hvor alle de valgte kriterier dækkes, fordelt over

---

¹ Af ressourcemæssige årsager (rejseomkostninger) er ikke-brofaste øer udeladt: Bornholm, Christiansø, Samsø, Læsø, Fanø og Ærø. Desuden er Københavns og Frederiksberg Kommune udeladt pga. disse kommuners helt særlige karakter. I forbindelse med nærværende kystundersøgelse er Bornholm dog inddraget for at sikre gennemførelse af feltundersøgelser ved klippekyster.

² Se tabel A.2 for en nærmere beskrivelse af disse arealtyper og temaer, samt kilderne hertil.

³ Betegnelsen "Statsskovareal" dækker arealer administreret af Naturstyrelsen (inkl. ikke-skovbevoksede arealer).

⁴ "Andet skovareal" indeholder al øvrig skov, jf. tabel A.2.

⁵ Betegnelsen "§ 3-areal" dækker arealer der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 (søer, vandløb, heder, moser, enge, overdrev m.v.).

⁶ Se tabel A.3 for mere information om denne rangordning.

⁷ Caspersen, O.H. & Nyed, P.K. 2017: Udvikling i agerlandet 1954-2025 – Kortlægning af markstørrelser, markveje og småbiotoper. IGN Rapport, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. 67 s.

Johansen, P.H., Ejrnæs, R., Kronvang, B., Olsen, J.V., Præstholm, S., Schou, J.S. 2018: Pursuing collective impact: A novel indicator-based approach to assessment of shared measurements when planning for multifunctional land consolidation. *Land use policy* 73, 102–114.

Kyndesen, M., Vesterager, J.P., Busck, A.G., Primdahl, J., Vejre, H., Kristensen, L.S., Kristensen, S.B.P., Richardt, A.-S., Præstholm, S., Fertner, C., Winther, L., Ogstrup, S., Nissen, A. 2016: Bynære landbrugsområder i Hovedstadsregionen 2014: Udvikling i landbrug, landskab og bebyggelse. IGN-Rapport. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet, København. 89 s.

hele landet. Den anvendte metode sikrer således, at man eksempelvis ikke alene får udvalgt kommuner i Jylland eller kommuner med relativt stort indhold af statskove ved en tilfældighed. Der er i alt udvalgt 31 kommuner efter denne metodik, jf. tabel A.1.

Tabel A.1. De 31 udvalgte kommuner med tilknyttede udvalgskriterier (arealtyper og temaer) og relation til andre arealbaserede landskabs-/friluftslivsundersøgelser.

Kommune kode	Kommune	Region	Udvalgskriterie	Relation til andre undersøgelser
169	Høje Taastrup	Hovedstaden	Bynærhed/befolkningstæthed	Bynære landbrugsområder
210	Fredensborg	Hovedstaden	Statsskovareal	Bynære landbrugsområder
219	Hillerød	Hovedstaden	Statsskovareal	Markveje
240	Egedal	Hovedstaden	Bynærhed/befolkningstæthed	Bynære landbrugsområder
259	Køge	Sjælland	Andet skovareal	
270	Gribskov	Hovedstaden	Statsskovareal	Bynære landbrugsområder
306	Odsherred	Sjælland	Sommerhusareal	
340	Sorø	Sjælland	Andet skovareal	
350	Lejre	Sjælland	Sommerhusareal	Bynære landbrugsområder
360	Lolland	Sjælland	Landbrugsareal	Markveje
390	Vordingborg	Sjælland	Kystlængde	
440	Kerteminde	Syddanmark	Landbrugsareal	
479	Svendborg	Syddanmark	Andet skovareal	
480	Nordfyn	Syddanmark	Landbrugsareal	Markveje
482	Langeland	Syddanmark	Sommerhusareal	
540	Sønderborg	Syddanmark	Kystlængde	
550	Tønder	Syddanmark	Landbrugsareal	
573	Varde	Syddanmark	§ 3-areal	Markveje
630	Vejle	Syddanmark	Statsskovareal	Markveje
706	Syddjurs	Midtjylland	Andet skovareal	
710	Favrskov	Midtjylland	Bynærhed/befolkningstæthed	Markvej
727	Odder	Midtjylland	Sommerhusareal	
760	Ringkøbing-Skjern	Midtjylland	Kystlængde	Collective Impact
779	Skive	Midtjylland	Kystlængde	Collective impact
787	Thisted	Nordjylland	§ 3-areal	
791	Viborg	Midtjylland	§ 3-areal	Markveje
813	Frederikshavn	Nordjylland	§ 3-areal	
820	Vesthimmerland	Nordjylland	Landbrugsareal	Markveje
846	Mariagerfjord	Nordjylland	Andet skovareal	Collective impact
849	Jammerbugt	Nordjylland	§ 3-areal	Collective impact
851	Aalborg	Nordjylland	Bynærhed/befolkningstæthed	Markveje

Tabel A.2. Oversigt over arealtyper og temaer der indgår som baggrund i forbindelse med udvælgelse af undersøgelsesområder.

Arealtype/-temaer	Indikatorer og metode (normaliseret til kommuneareal eller befolkning).	Data (hvis intet andet angivet er data fra FOT10)
Sommerhusareal	Sommerhusområde i kystzonen.	Zonekort (plandata.dk)
Kystlængde	Længde af kyst uden for sommerhusområde. Defineres som længden af kyst uden sommerhusområder i kystnærhedszone.	Kyst og sommerhusområder (plandata.dk)
Bynærhed (#1)	Byrandszone. Defineret som 5 km zone omkring byer > 5000 indbyggere samt hovedstadskommunerne og Aarhus, Odense og Aalborg.	Indbyggertal og bypolygoner fra Danmarks Statistik
Bynærhed (#2)	Befolkningstæthed. Antal personer indenfor 100 m grids, opdelt på 2x2km celler.	Danmarks Statistik
Andet skovareal	Defineret som skov der ikke er statskov (jf. nedenfor). Dvs. privatejet skov og anden offentlig skov så som kommunale skove indgår her.	FOT10 skov og statsskovsarealer (litra polygoner, Naturstyrelsen)
Statsskovareal	Arealer administreret af Naturstyrelsen (inkl. Ikke-skovbevoksede arealer).	Statsskovsarealer (litra polygoner, Naturstyrelsen)
Landbrugsareal	Arealer i omdrift.	Basemap, AAU (klasserne: landbrug intensivt, permanente afgrøder)
§ 3-areal	Områder beskyttet i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3 (søer, vandløb, heder, moser, enge, overdrev m.v.).	Naturbeskyttelsesområder (Miljøportalen)

Tabel A.3. Oversigt over de 31 udvalgte kommuners rangorden ift. indhold af de 7 arealtyper og temaer der indgår som baggrund for udvælgelse af kommuner til feltundersøgelserne.

Kommune kode	Kommunenavn	Bynær-Rang	Sommerhus-Rang	Statsskov-Rang	Ej-statskov-Rang	Kyst-Rang	Landbrug-Rang	§ 3-Rang
BYNÆR-Top10								
169	Høje-Taastrup	1	72	49	67	84	70	75
240	Egedal	6	9	23	69	89	69	24
710	Favrskov	27	95	83	7	95	30	81
851	Aalborg	51	42	82	32	5	47	17
SOMMERHUS-Top10								
306	Odsherred	69	2	24	79	23	61	61
350	Lejre	74	10	37	34	46	45	65
727	Odder	37	11	78	35	44	12	86
482	Langeland	96	12	46	53	14	11	49
StatsSKOV-Top10								
270	Gribskov	20	4	10	92	62	73	13
210	Fredensborg	5	80	13	61	67	77	21
219	Hillerød	17	81	3	89	88	74	34
630	Vejle	58	56	50	20	59	51	57
Anden SKOV-Top10								
259	Køge	36	85	90	1	63	58	91
846	Mariagerfjord	47	37	76	5	35	42	31
706	Syddjurs	61	19	47	4	21	60	37
340	Sora	42	89	70	6	91	55	52
479	Svendborg	44	50	86	11	12	37	82
KYST-Top10								
760	Ringkøbing-Skjern	82	41	36	41	1	39	12
779	Skive	68	21	71	66	9	21	29
390	Vordingborg	77	24	55	29	2	26	63
540	Sønderborg	41	34	31	80	7	17	72
Landbrug-Top10								
440	Kerteminde	28	15	89	46	24	7	70
550	Tønder	89	52	25	81	27	9	39
360	Lolland	60	22	88	45	4	1	88
480	Nordfyns	86	29	77	47	20	5	71
820	Vesthimmerlands	83	40	53	56	29	15	25
§ 3-Top10								
787	Thisted	90	32	12	97	6	62	4
849	Jammerbugt	84	17	18	70	16	48	7
573	Varde	87	38	21	49	45	50	10
791	Viborg	62	59	51	13	51	53	20
813	Frederikshavn	59	14	29	27	19	65	5

Bilag B: Registreringsværktøjets opbygning

Nedenfor ses skærbillederne i Maptionnaire, der er opbygget til registrering af de fire hovedkategorier af barrierer: 1) Blå markering: Skilte, 2) Lilla markering: Kystsikring, trafikanlæg o.lign. (f.eks. hofde, dige, sten, industrianlæg, jernbane, motorvej o.lign.), 3) Orange markering: Fysiske menneskeskabte forhindringer (f.eks. bomme, kæder, hegn o.lign.), 4) Grøn markering: Naturlige fysiske forhindringer (f.eks. rørskov, oversvømmelse, væltede træer, tilgroning o.lign.). Derudover er der givet mulighed for at registrere mere generelle fotos (rød markering). Sådanne registreringer giver mulighed for, at andre end registreringspersonerne kan få et indtryk af det pågældende undersøgelsesområdes karakter.

Når en barriere blev lokaliseret i felten, er dens geografiske placering registreret så præcist som muligt ved at zoome ind på baggrundskortet i Maptionnaire og markere barrieretypen og besvare de tilknyttede spørgsmål. Derudover blev der tilknyttet minimum ét foto som dokumentation af registreringen.

Værktøjet blev typisk anvendt med en smartphone eller tablet med GPS, og en farvet prik indikerede præcist, hvor brugeren befandt sig under registreringen. Samtidig var afgrænsningen af hvert undersøgelsesområde lagt ind på kortet. Samlet set har dette reduceret risikoen for fejlagtig placering af de registrerede barrierer (Bemærk: den farvede prik og afgrænsningen vises ikke på skærbillederne nedenfor). I skærbillederne for hver registreringstype ses en grøn rektangulær knap – "Tilføj filer...". Denne gav mulighed for at tilføje fotos af den registrerede barriere. Ved skilte blev der typisk taget et foto af selve skiltets tekst, evt. et foto der viste skiltet inklusiv omgivelserne.

Kortlægning af barrierer

Skilt
Skilt der omhandler adgang

Kystsikring, trafik anlæg o.lign.
Fx Høfde, dige, sten, havn, industrianlæg o.lign

Fysiske menneskeskabte forhindringer
Fx bomme, kæder, hegn o.lign

Naturlige fysiske forhindringer
Fx rørskov, oversvømmelse, væltede træer, tilgroning o.lign.

Lokalitet for fotos der giver et generelt indtryk af områdets karakter
Marker hvor foto er taget og tilføj derefter foto. Upload gerne 2-3 stk.

Eventuelle generelle bemærkninger

Skilt
Skilt der omhandler adgang

Skriv områdenummer

Skilt ✕

Tekst på skilt (skriv teksten på skiltet)

Hvilken type skilt drejer det sig om?

- Skilte der forbyder en bestemt form for færdsel, aktivitet eller ophold
- Skilte der kan skabe tvivl om færdselsmuligheder
- Skilte der anviser til bestemte ruter/aktivitetsmuligheder
- Ved ikke

Hvad angår skiltet/piktogrammet?

- Hund
- Cykling
- Motorkøretøjer
- Ridning
- Adgang forbudt (generelt)
- Privat
- Fiskeri
- Badning
- Sejlads
- Stenkast
- Adgang til bade og/eller bådbro
- Andet

Hvis andet, uddyb gerne:

Bemærkninger/kommentarer

Tag et foto af skiltet og upload det via 'Tilføj filer'

Tilføj filer...

Uploaded files:

Gem

Kystsikring, trafik anlæg o.lign.
*Fx Høfde, dige, sten, havn, industrianlæg
o.lign*

Skriv områdenummer

Kystsikring, trafik anlæg o.lign. ✕

Hvilke type anlæg (sæt kryds)

- Høfde
- Stensikring
- Beton elementer
- Dige
- Mole eller havn
- Motorvej, jernbane, bro o.lign.
- Andet

Hvis andet, beskriv her:

Vurder anlæggets betydning for færdselsmuligheder LANGS vandkanten/kysten

- Ingen effekt (man kan gå uforstyrret i vandkanten)
- Lille effekt (man må afvige en smule fra vandkanten)
- Effekt (man må kravle for at komme forbi)
- Stor effekt (man kan ikke komme forbi)

Har anlægget betydning for adgangen TIL kysten fra baglandet?

- Nej
- Ja

Hvis Ja, så beskriv her:

Bemærkninger/kommentarer

Tag et foto af trafik anlægget og upload det via 'Tilføj filer'

Tilføj filer...

Uploaded files:

Gem

Fysiske menneskeskabte forhindringer
Fx bomme, kæder, hegn o.lign

Skriv områdenummer

Fysiske menneskeskabte forhindringer ✕

Beskriv typen af forhindring (fx kæde, snor, tråd/hegn, bom, fældet træ o.lign.)

Er det muligt at komme udenom forhindringen?

- Til fods
- På cykel
- Med barnevogn/kørestol
- Nej, ingen mulighed

Bemærkninger/kommentarer

Naturlige fysiske forhindringer
Fx rørskov, oversvømmelse, væltede træer,
tilgroning o.lign.

Skriv områdenummer

Naturlige fysiske forhindringer ×

Type af naturmateriale (fx rørskov, vand, træer, sten, tilgroning o.lign.)

Er det muligt at komme udenom forhindringen?

Til fods
 På cykel
 Med barnevogn/kørestol
 Nej, ingen mulighed

Bemærkninger/kommentarer

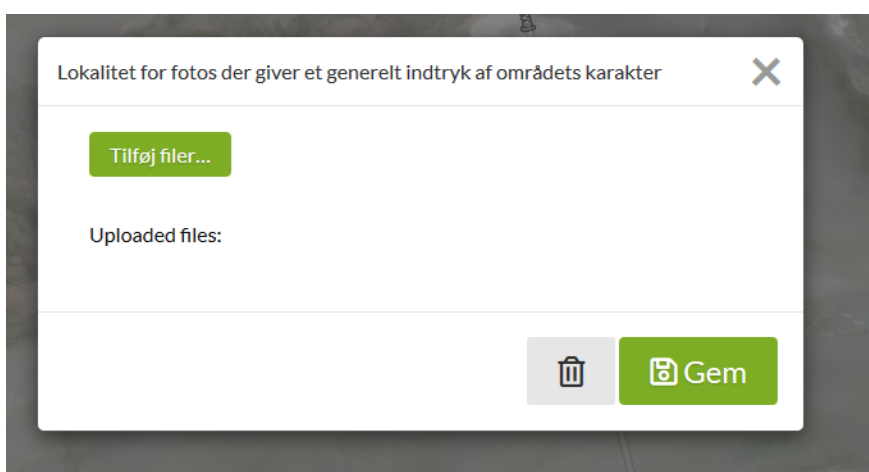
Tag et foto af forhindringen og upload det via 'Tilføj filer'

Uploaded files:

Lokalitet for fotos der giver et generelt indtryk af områdets karakter
Marker hvor foto er taget og tilføj derefter foto. Upload gerne 2-3 stk.

Skriv områdenummer

Bilag C: Feltinstruks for registrering af barrierer for offentlighedens adgang til naturen samt Brev til evt. uddeling ved møde med lodsejere

Nedenfor er gengivet den skriftlige instruks der blev givet i forbindelse med feltarbejdet. Instruksen, der blev udarbejdet i forbindelse med den forudgående undersøgelse af barrierer i det samlede landskab¹, danner også baggrund for nærværende kystregistreringer. Denne grundlæggende instruks blev dog suppleret med en kort konkretisering af de specifikke forhold der er anderledes i forbindelse med kyst-registreringerne. Nedenfor gengives først den specifikke kyst-instruks (1 s.), efterfulgt af den grundlæggende instruks (2 s.).

---

¹ Jensen et al. 2020: Hindringer for befolkningens adgang til naturen – Feltundersøgelse 2019. IGN Rapport, marts 2020, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. 59 s.

Feltregistreringer juni 2019

Kysten - <https://app.maptionnaire.com/da/6521/>

Kystregistreringerne følger samme model som de tidligere barriere-registreringer – så genlæs meget gerne den instruks samt evt. afsnittene om færdsel på Strande og klitfredede arealer, Udyrkede arealer og Klitfredningsbekendtgørelsen (s. 5, 7 og 9 i Lasses "Den lille Adgangsretlige Lovsamling").

De udpegede kyst-arealer er lidt mindre end tidligere: 2 km (langs kysten) x 500 m (ind i landet). Enkelte steder er zonen ind i landet udvidet en smule (til nærmeste større vej parallel med kysten). Disse er specifikt markeret på det enkelte kort (med grøn eller orange striplet linje tegnet i hånden).

Der er tre ting der er vigtige ved de nye kyst-registreringer, idet der er fokus på adgang både:

- **Til/fra** kysten (her kan veje, stier mm. være spærrede, forbuds/privat-skiltet mm. – som ved de tidligere barriere-registreringer)
- **Langs kysten** (problemer med div. kystsikringsanlæg, hegning på strandenge, forbudsskilte mm. – her er registreringsværktøjet udvidet)
- **Ud i vandet** (fokus på bade/bådebro-problematikken - privat/off. adgang)

Det betyder at man skal gennemgå "baglandet" til kysten som ved de tidligere registreringer, men man skal også bevæge sig **langs** den 2 km kyststrækning (hvis muligt) der er udpeget og registrere evt. hindringer/besværligheder for færdsel langs selve kysten/vandkanten (og evt. ind i landet og ud i vandet (broer) fra kysten).

Det betyder, at en større del af registreringen kommer til at foregå **til fods** 😊

HUSK:

- **At sikre at tilhørende fotos er uploaded ("Upload complete"!).**

Tilføj filer...

Upload complete

OBS: Kystsikringsanlæg, havne mm. er altså noget andet end "Fysiske menneskeskabte forhindringer" (hvor disse kyst-anlæg jo i princippet også kunne registreres) – men disse "store" kyst-anlæg registreres altså sammen med fx trafikkanlæg. De Fysiske menneskeskabte forhindringer bruges (lige som sidst) til de mere "simple"/enkeltperson tiltag som hegnstråd, bomme og lign. – som vi stadig vil finde fx. i baglandet til selve kysten.

Feltinstruks 2019

Barrierer for offentlighedens adgang til naturen

Formål

*Registrering af mulige hindringer for besøgendes færdsel i det danske landskab (fx skilte, hegn, bomme, væltede træer mm.). Registreringerne foretages i 74 udvalgte områder på 2x2 km fordelt på 31 kommuner over hele landet, og foretages vha. det digitale registreringsværktøj *Maptionnaire* <https://app.maptionnaire.com/da/5082/>*

Grundregler

1. I må kun færdes hvor det er lovligt – er der skiltet med adgang forbudt (lovlig/ulovlig skiltning) må I *ikke* færdes der. – Et godt råd: Gennemlæs ”Den lille Adgangsretlige Lovsamling” af Lasse Baaner inden I begynder feltarbejdet.
2. I må/skal *ikke* tage stilling til hvorvidt en eventuel hindring er lovlig eller ej.
3. I skal *registrere alt* der har relation til offentlighedens færdsel. Hovedformålet er registrering af hindringer, men skilte der fx anviser en speciel rute eller aktivitetsmuligheder skal også registreres, ligesom skilte der egentlig blot gengiver adgangsreglerne skal registreres. – Registrer hellere ”lidt for meget” end for lidt ved tvivlstilfælde.
4. Grundighed er vigtigere end hurtighed (uden I dog skal gå og sløse tiden væk ☺)
5. Pas på jer selv: Under kørsel kører den ene, den anden orienterer – begge observerer forhindringer/skilte.
6. Tilrettelæg arbejdet så registreringerne/kørsel gennemføres mest rationelt (planlæg så I kan gøre 1-2 kommuner færdig på samme tur). Husk: kort, telefon/lpad, PC, opladere, tuschpenne.

Registrering i praksis

Hvert af de 2x2 km felter gennemgås (gennemkøres) via alle **lovligt tilgængelige veje/arealer** med det formål at registrere mulige hindringer. Når der observeres skilte, hegn, bomme, væltede træer mm. der er relevante for offentlighedens færdsel/adgang registreres disse via Maptionnaire.

Alle veje gennemkøres/gennemgås. Hvis man pba. kortmaterialet (flyfoto især) umiddelbart kan vurdere, at en markvej ender blindt ved gården/huset – og ikke giver mulighed for videre adgang til naturområder der er åbne for offentlighedens adgang – gennemkøres denne vejstrækning ikke.

Der skal være lovlig adgang på de veje/arealer I færdes på. Det betyder fx, at hvis der er opsat et skilt (lovligt eller ulovligt) ved en vej der angiver ”Motorkørsel forbudt” må I ikke køre ad vejen i bil, men i stedet gennemgå vejstrækningen til fods (cykel) – medmindre I klart kan vurdere at vejen ikke er nødvendig at gennemgå (jf. ovenfor). – Men skiltet skal naturligvis registreres.

Kortmaterialet anvendes til orientering, og markering af de gennemkørte strækninger (så man er sikker på at alle 4 km² er gennemgået/-kørt). – Sæt gerne **pil** på der viser køreretning. Registreringerne gennemføres som nævnt digitalt i **Maptionnaire** on-site. Som backup kan registreringerne dog også anføres manuelt på papirkort/-skema til evt. efterfølgende registrering i Maptionnaire – fx ved *dårlig/manglende netforbindelse*.

Husk: **Foto-dokumentation** af registreringerne er vigtig – foto fra mobiltf/lpad uploades sammen med registreringerne i Maptionnaire (husk også foto hvis ingen netforbindelse til senere upload). Tag gerne **2 fotos af skilte** – et der viser skiltet i sammenhæng med landskabet, og et nærbillede af tekst/piktogram.

[1]

Udyrkede arealer kan muligvis give anledning til usikkerhed om adgang (er det udyrket eller ej) – her må den sunde fornuft råde. Fx er ”dårligt” dyrkede græsmarker ikke at regne for udyrkede. Husk der ikke (generelt) er adgang til udyrkede arealer hvis de er forsvarligt hegnede. – Se skema næste side for hjælp.

Hvornår er der adgang til udyrkede arealer – Oversigtsskema

Arealtyper	Adgang tilladt	Adgang ikke tilladt
Naturarealer	<ul style="list-style-type: none"> • Heder • Moser • Klippepartier • Indsander • Naturgrunde 	<ul style="list-style-type: none"> • Bebyggede sommerhusområder hvor den enkelte grund har en normal størrelse for sommerhusgrunde • Naturarealer der fremstår som have park • Rorbevoksninger
Natur/kulturarealer	<ul style="list-style-type: none"> • Overdrev præget af en alsidig plantevækst • Hegnede overdrev gennem låger, led og over stenter eller lignende, hvor der ikke er græssende husdyr 	<ul style="list-style-type: none"> • Overdrev præget af ensidig plantevækst med få arter af fortrinsvis kulturgræsser • Hegnede overdrev med græssende husdyr
	<ul style="list-style-type: none"> • Ferske enge og strandenge præget af en alsidig plantevækst 	<ul style="list-style-type: none"> • Ferske enge og strandenge hvis de er dyrkede, godskes eller afgræsses • Hegnede ferske enge og strandenge med græssende husdyr
	<ul style="list-style-type: none"> • Bræmmer langs vandløb og søer, som grænser op til udyrkede arealer • Randzoner som er udyrkede 	<ul style="list-style-type: none"> • Haver og parker • Plojemarker og stubmarker • Langs et levende hegn • Bræmmer langs vandløb og søer, som grænser op til dyrkede eller hegnede arealer • Randzoner som er dyrkede eller hegnede
Arealer uden trævækst i skove	<ul style="list-style-type: none"> • Offentligt ejede skove 	<ul style="list-style-type: none"> • Hegnede bevoksninger og klitter eller rorbevoksninger • Privatejede skove

Ved eventuel kontakt med lodsejere

Hvis I kontaktes af lodsejere i forbindelse med registreringerne forklares kort (venligt/smilende) noget i stil med: *”Vi er studerende ved Københavns Universitet, som arbejder på et projekt der ser på hvor let (eller vanskeligt) det er som besøgende at bevæge sig rundt for at opleve det danske landskab”.*

I skal *ikke* gå ind i en nærmere diskussion af om I har ret til at færdes på stedet eller om selve projektet. – Hvis en kort forklaring (eventuel undskyldning og et smil ☺) ikke er tilstrækkeligt, **uddeles brev** om projektet – og evt. ”Den lille Adgangsretlige Lovsamling”, så lodsejeren evt. kan tage kontakt til Frank for yderligere information.

[2]

Udover ovennævnte skriftlige instruks, var der udarbejdet et foto-katalog med eksempler på hovedkategorier af barrierer og forskellige skiltetyper, for at sikre en så ensartet registrering som mulig.

Brev til evt. uddeling ved møde med lodsejere

KØBENHAVNS UNIVERSITET
INSTITUT FOR GEOVIDENSKAB OG NATURFORVALTNING

Hvordan er befolkningens muligheder for at bevæge sig rundt i det danske landskab – og hvilke typer af skilte og adgangshindringer kan der opleves i det åbne land?

Reglerne om hvor, hvordan og hvornår man må færdes i det danske landskab anses af mange for at være ganske komplicerede – både for de besøgende og ejerne af arealerne.

For tiden gennemfører Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning samt Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi ved Københavns Universitet (tidligere Landbohøjskolen) et projekt der skal forsøge at skabe større klarhed over en række forhold i den forbindelse, bl.a.:

- Hvilke regler findes der i de forskellige lovgivninger om mulighederne for at hindre almenhedens færdsel i landskabet/naturen?
- Hvilke typer af skilte og adgangshindringer kan der opleves i det danske landskab i dag?

Det er i forbindelse med dette sidste punkt at De i dag er stødt på en af vores studerende der arbejder på projektet. For at få en bedre forståelse af typen og omfanget af eventuelle hindringer for friluftslivet, undersøger vi nemlig adgangsmulighederne på mere end 60 tilfældigt udvalgte steder fordelt over hele landet.

I alle de udvalgte områder (der er 4 km² store) undersøger det, om der findes skilte, som handler om hvordan man kan eller må færdes på en vej, sti eller et areal. – Det undersøges også om der er bomme, hegn eller andet der kan hindre/besværliggøre besøgendes adgang.

(SIDE 1 AF 2)

1. MARTS 2019

FORSKERGRUPPEN NATUR, PARKER
OG FRILUFTSLIV

ROLIGHEDSVEJ 23
1958 FREDERIKSBERG C

DIR 35 33 18 14

fsj@ign.ku.dk
<http://ign.ku.dk/>

REF: FSJ

I dag findes der ikke nogen samlet viden om denne problemstilling – nogle mener at der er mange hindringer for befolkningens friluftsliv, mens andre mener det ikke er et stort problem. Det er bl.a. denne usikkerhed som projektets data skal være med til at belyse, således at en fremtidig debat herom kan foregå på et mere oplyst grundlag.

Bemærk:

- Alle registreringer *sammenfattes* for områderne, og de enkelte registreringer videregives *ikke* til andre uden for projektet

Ønsker De yderligere information om projektet og dets gennemførelse er De velkommen til at kontakte:

Projektleder

Frank Søndergaard Jensen

E-mail: fsj@ign.ku.dk

Tlf.: 35 33 18 14

Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning

Hvis De har spørgsmål til adgangs- og skiltereglerne er De meget velkommen til at kontakte:

Lektor, cand. jur.

Lasse Baaner

E-mail: lb@ifro.ku.dk

Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi

Hvis de ønsker resultaterne af undersøgelsen tilsendt, er De meget velkommen til at sende en e-mail herom til: fsj@ign.ku.dk

Med venlig hilsen

Frank Søndergaard Jensen

Professor (mso)

Projektet gennemføres med økonomisk støtte fra Friluftsrådet.

Brevet blev forfatterne bekendt ikke uddelt til nogen lodsejere i forbindelse med feltarbejdet.

Bilag D: Yderligere skilte-registreringer – Anvisningsskilte og Ikke-kategoriserede skilte

Som nævnt i metode- og resultatafsnittet, er der skilte, som ikke umiddelbart har en barriereskabende effekt. Vi har dog valgt at registrere den fundne skiltning så komplet som muligt, for at få det mest fyldestgørende billede af den rekreative skiltning i naturen/det åbne land. Det drejer sig om to kategorier af skilte, nemlig **anvisningsskilte** (f.eks. rutemarkeringer, bademuligheder, SOS-skilte på stranden mm.) samt **ikke-kategoriserede skilte** der umiddelbart falder ”lidt ved siden af” i forhold til en mere generel adgangs-/barriereproblematik (f.eks. skilte ved havneanlæg og blinde veje).

Anvisningsskilte

Der er i alt registreret anvisningsskilte på 186 geografiske lokaliteter – altså en anelse flere end for skilte der kan have barriereskabende effekt (164 lokaliteter, jf. tabel 4).

Eksempler på hyppigt registrerede anvisningsskilte ved kysten/stranden.

I tabel D.1 nedenfor er der givet en oversigt over eksempler på anvisningsskilte.

Tabel D.1. Eksempler på anvisningsskilte.

Anvisningsskilte	
"Salmeverset" (private skove)	Tidspunkter for lovlig sejlads (vandløb)
Anbefalede grønne adgangsskilte (typisk i det åbne land)	Generel information om område/oplevelser/ adgangs/aktivitetsmuligheder
Hund i snor	SOS (strand)
Hundeskov	Advarsel om fare ved færdsel ved bunker
Ruteanvisninger	Fuglebeskyttelsesområde – vis hensyn – færdsel <u>frabedes</u> i perioden 1/4 - 15/7
Bålplads/lejrplads/udsigtspunkt	

Hovedparten (knap 2/3) af anvisningsskiltene udgøres af tre typer – nemlig skilte der anviser vandrerute/stiforløb, hund i snor og cykelruter. Herefter følger en lang række af forskellige anvisninger om forskellige forhold i relation til adgang, aktiviteter, faciliteter mm. Det er måske værd at bemærke, at "det grønne anbefalede skilt ved private ejendomme"¹ (jf. tabel D.2) er observeret sjældent – alene ét registreret skilt.

I 2004 (revideret i 2009) blev der i fællesskab fra en lang række organisationer udarbejdet vejledninger om skiltning i bl.a. det åbne land.¹ Disse anbefalede skilte er fundet i lille omfang i undersøgelsen (1 observation).

¹ Danmarks Naturfredningsforening, Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening, Friluftsrådet, Dansk Landbrug, Dansk Skovforening, Skov- og Naturstyrelsen 2009: En vejledning om skilte og offentlighedens adgang. 25 s.

Som for forbuds- og skræmmeskiltene er der også gennemført korrelationsanalyser mellem fundene af anvisningsskilte og en række kyst- og arealtyper (se evt. tabel 16). Her kan der konstateres en positiv sammenhæng mellem antallet af anvisningsskilte og sommerhusområde-areal; mens der omvendt er en negativ sammenhæng med omfanget af landzoneareal. – Altså praktisk taget samme sammenhænge som fundet i relation til skræmme- og forbudsskiltene.

Tabel D.2. Fordelingen af anvisningsskilte.

Anvisningsskilte	Antal	%
Ruteanvisninger/stiforløb	78	34,1
Hund (i snor)	36	15,7
Cykel (ruter)	33	14,4
Generel område/seværdighed information (evt. med kort)	19	8,3
Badning/strand	19	8,3
"Salmeverset" ved private skove ("Til skovgæsten...")	11	4,8
SOS på stranden	7	3,1
Specifikke færdselsanvisninger ¹	7	3,1
Ridning	5	2,1
Sejlads	2	0,9
Fiskeri	2	0,9
Andet ²	10	4,4
	229 ³	100

1) F.eks. vedrørende færdsel i klitter, ved bunkere, i fuglebeskyttelsesområder o.lign.

2) F.eks. henvisninger til cykelrasteplads, frakørsel fra stranden, trappe, wc, vandrehjem og "det grønne anbefalede skilt ved private ejendomme".

3) Det samlede antal observerede anvisninger er større (229) end den grundlæggende registrering af anvisningsskilte (186). Det skyldes at visse skilte-registreringer indeholder mere end én anvisning – f.eks. både anvisning af at hunde skal være i snor og en ruteanvisning.

Ikke-kategoriserede skilte

Som nævnt er der også registreret et antal skilte – ikke-kategoriserede skilte – der umiddelbart falder "lidt ved siden af" i forhold til en mere generel adgangs-/barriereproblematik (f.eks. skilte ved havne- og industrianlæg og blinde veje). Skiltene i denne gruppe kan dog have en vis sammenhæng med de oplevede adgangsmuligheder i naturen hvorfor de er medtaget. (Egentlige færdselsregulerende skilte – f.eks. fartbegrænsning, ensrettede veje o.lign. – er derimod ikke medtaget i opgørelserne, jf. metodeafsnittet).

Tre eksempler på ikke-kategoriserede skilte.

Nedenfor i tabel D.3 gives en oversigt over typer af skilte der er klassificeret som ikke-kategoriserede skilte. Omfanget af de forskellige typer af skilte i denne kategori ses i tabel D.4, med klar overvægt af skilte med relation til blinde veje – med eller uden videre stiforløb – der udgør 40 % af de ikke-kategoriserede skilte. (Der kan konstateres en positiv sammenhæng mellem antallet af ikke-kategoriserede skilte og byzoneareal; mens der omvendt er en negativ sammenhæng med omfanget af landzoneareal).

Tabel D.3. Eksempler på ikke-kategoriserede skilte.

Ikke kategoriserede/ved ikke skilte	
Blind vej/blind vej med videre stiforløb	Skiltning v. militærområde
Skiltning vedr. lystfiskeri/fisketegn	Skiltning v. golfbaner
Skiltning v. marinaer/lystbådehavne	Skiltning v. f.eks. kridtgrav
Skiltning v. virksomheder, industri-, havne- og sluseanlæg o.lign.	

Tabel D.4. Fordelingen af ikke-kategoriserede skilte.

Ikke-kategoriserede skilte	Antal	%
Blind vej	19	39,6
Skilte vedr. adgang og motorkørsel ved havne- og industrianlæg	13	27,1
Skilte vedr. fiskeriforbud	8	16,7
Skilte ang. glat bro/fare for at falde i vandet	3	6,2
Andet ¹	5	10,4
	48	100

1) F.eks. henvisning til hjertestarter, shuttlebus på stranden, forbud mod badning i sluseområde samt forbud mod rensning af fisk.

KØBENHAVNS UNIVERSITET

INSTITUT FOR GEOVIDENSKAB
OG NATURFORVALTNING

ROLIGHEDSVEJ 23
1958 FREDERIKSBERG

TLF. 35 33 15 00
IGN@IGN.KU.DK
WWW.IGN.KU.DK